

JOURNAEL / OFTE
HISTORIAESE BESCHRIJVINGE
VAN
MATHEUS VAN DEN BROECK

1651.

Journael /

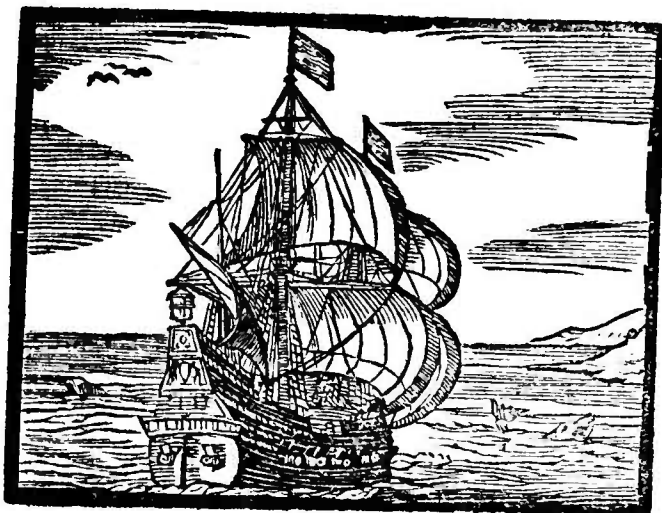
O F T E

Historiaelfe Beschrijvinge

V A N

MATHEUS vanden BROECK.

Van 't geen hy selfs ghesien ende waerachtigh gebeurt is, wegen 't begin ende Revolte van de Portugese in Brasiel, als mede de conditie en het overgaen van de Forten aldaer.

t A M S T E L R E D A M,
Voor GERRIT van GOEDESBERGEN, Boeck-verkoo-
per op het water, by de nieuwe-brugh, inde Delfse Bybel. Anno 1651.

T O T D E

Goedgunstige

L E E Z E R S.

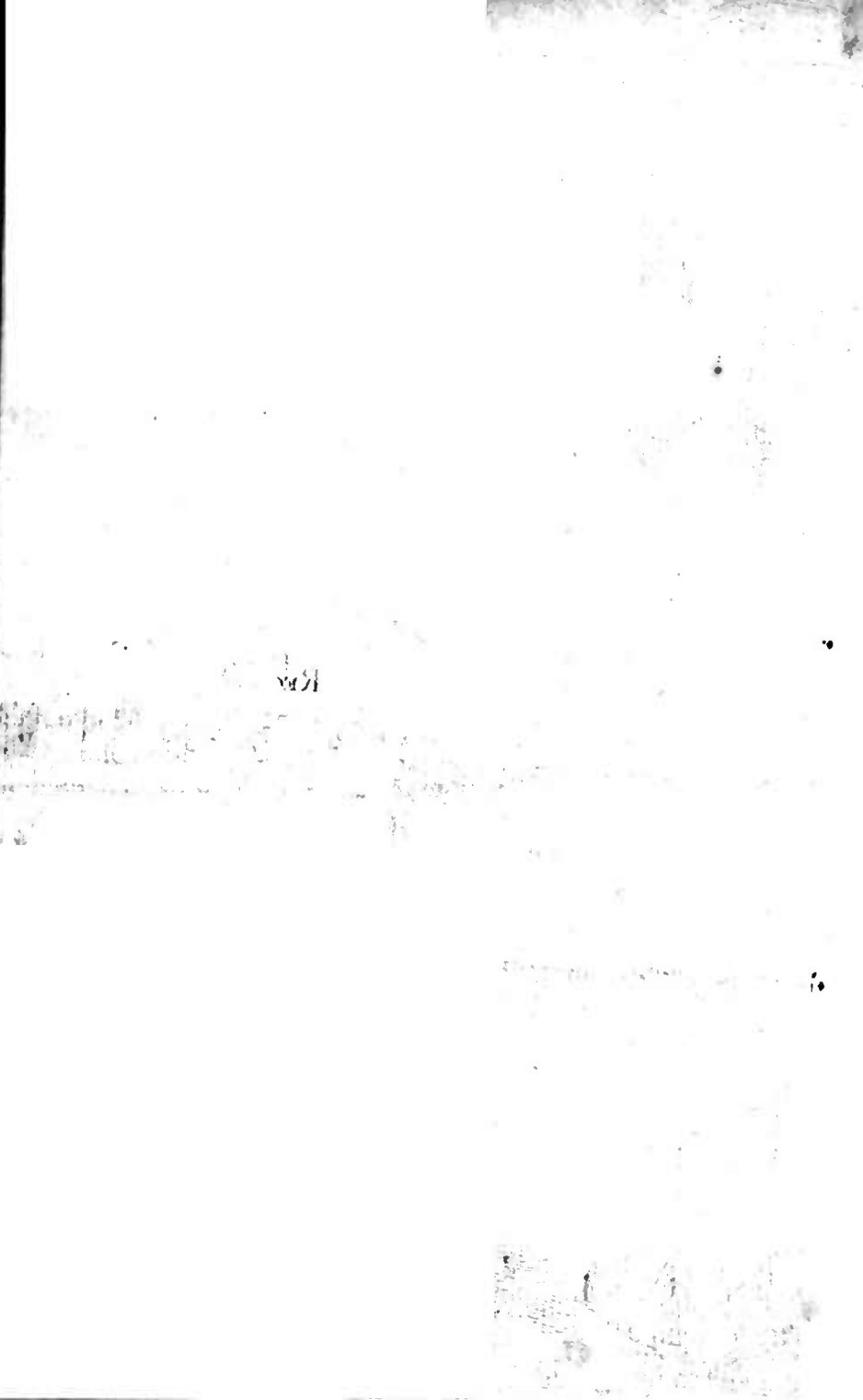
'Ervarenheid heeft, van overlang, aan ons klaar genoeg bewezen; dat de naastigheid der Voor-ouderen, aangewent in het beschrijven der Over-oude geschiedenissen en bedrijven, zodanige voordeelen, tot de bevorderingen der wetenschappen, Land-bestieringen, Rechts-pleegingen en andere deugden, aen de Nazaaten, hebben verschafft en uytgedeeld, dat de zelve noch met Goud, Silver, Peerlen of Robijnen zijn te vergelden en te betaalen.

Het welck, in deze tijdt der geleerdheid, voor al waargenomen zijnde, de menschen een geheugen van verscheiden eeuwen in 't hoofd plant; wijl de welgevoerde Ganse-veder, gesterckt met d'edele konst der Drukkerye, de Jongelingen, met grijze wijsheid overstort, en heur heldere stem, van het eene end des werlds tot aan het andere, laat hooren; invoegen, dat, daar door, nu zo wel de deugden, als

d'ondeugden , onsterflik zijn geworden, en, met *Lof* en *laak* , den Aardboodem bewandelen.

Het eerste , tot een Spoor en aanprikkelinge van goedwillige navolginge des goeds , en het tweede , tot een schrik en afkeeringe des quaats , hooghnoedigh.

Om deze oorzaak heb ik de naarstigheyt van *Matheus van aen Broeck*, besteet in het beschrijven der Portugeesche Schelm-stukken en verraderyen , aan de Nederlanders , onder den schijn van vriendschap, in *Pharnambucq*, *Pariba* en elders gepleecht , niet onder my willen houden : maar , ontziende nocht moeite , nocht kosten , geraadtzaamst geacht , de zelve , door den Druk gemeen te maken : wyl hy , door bevinge , veel dingen , die van anderen niet zijn aangeroert , ontdekt : en alzoo den gruwelikken aart der Trouweloofse verbond-breckers , waar onder den Konink van Portugaal wel een van de voornaamste mag getelt worden , zeer levendig ten toon stelt , op dat zich den Wakkeren Hollander , benevens zijne gebuuren en verwanten , in het toekomende , te beter voor het doodelik vergif dier waater-Slang zou weten te wachten , en den Vos by tijds uit het hoender-hok te drijven. Het welk zo weldes schrijvers , als ook mijn oog-wit , in dezen is geweest. Verzoeken dan onze vlijt en kosten , tot een zelven end te willen gebruyken. Verzekerende u zelven , ons zo doende te verplichten , om nu, en altijd te betonen, dat wy zijn Goedgunstige Leefers.

Journal /

V A N

M A T H E V S

Van den

B R O E C K.

De Beginselen van de verraderpe in Pharnambuco schijnen Anno 1644.
 klaerlyck gepraetiseert en zyn in de Bahia de Todos os Sanctos, ende sonder enighe twiffel met kennisse van den Coninck van Portugal / in 't werck gestelt / met hare gesanten die in Pharnambuco quamen als Ambassadeurs van Alliantie ende vrientfchap / zijnde ingheboozene van 't Landt / hare Ouders ende vrienten woonden in Pharnambuco, ende in de Capitanía van Paraiiba, die gheduyzende den verleden Oorlogh altoos het principaelfte belept in Campanha hebben gehad / ende in desen tegeerwoordigen Oorlogh den eenen Maijro Delcamb, Andrea vidal de Negraira, ende den anderen Capiteyn Mor Nicola Aranchæ, dese quamen ontrent 't laetste deses Jaers in Ambassado op 't Wesiffo / mede brenghende brieven van den Coninck van Portugal / aende Edele H. Ho: Raden, vol complementen / haer bedankende voor het groot Favour dat hare Eden aende Portugalse Inghesetene behoonden / daer mede verkreghen / de vooz Ambassadeurs vnye Passagie door ons gheheele Landt / Fortressen ende Guarnisoenen / om haer verraderpe beter in 't werck te stellen (gelijck nu genoeghsaem blyckt) ende frequenteerde and're Vidal dagelijck 't huys van Ioan Fardinades Viere, so dat in 't beginnen van dit Jaer in Pharnambuco quamen eenighe Mompeltingen / gheruchten / dat in de Bahia preparatie van Oorloghe gemaccht wierden / ende dat de Troupen die buyten laghen in de Stadt ontboden waeren / ende nieuwe Compagnien volck gheworpen wierden.

Anno 1645.

Omtrent in Martij / liepen de Generale gheruchten / datter Bahise Troupen in 't Landt gheloomen waeren / doch werdt niet gheacht ende in 't laetste van May quamen seckerder gheruchten / dat Don-

Anno 1645, Philippo de Camaraon ende Hendrico Dias met hare Croupen Rio S. Francisco waren ghepasseert / ende datter naer **Blagoa** Marcherden / 't welck by onse Statie (die te goet van vertronwen zijn) in de windt gheslaghen is / doch naderhandt wel ghewaer gherworden zijn.

Ady.
Amador da
Rouje gerebol-
teert.

17. Junij is Amador da Rouje Sr. vande Engoe Tabatinga, gheleghen tusschen St. Antoni de Cabo ende Potijocca, teghens onsen Staet opgestaen / nemende alle de Duytsen met Fregezije van Pojuca ghevatighen / die hy in 't klooster van St. Francisco in kettingen dede klincken / mitigaders drie Jooden / die sy terstont doode sloegen.

18. Dito vergaerden al zijn volck in de Molen Tabatinga alwaerse ontrent de vierhondert Man sterck waren / ende begonden aldace Magazijnen te maecten / ende haer van geweer te voorsien.

21. Dito wierde wjt S. Anthonij gheronden den Luytenant Jacob Flemmingh met 30 Soldaten / ende 12 Ruyteren / om Amador de Rouje af te vraghen waise begeerden / ende waecom datse gheweer aen namen / wjt wiens naem / ende teghens wie ; kregghen tot antwoordt / datse het gheweer wjt haer selfs aengghenomen hadden / teghens de Flamanzgen onder wiens Cyprijnse sy niet langer begeerden te leven.

Den obersten
Hous tegens
Amador da
Rouje te velt.

Dito is van 't Recife derwaerts ghetrocken / den Heer Hendrick van Hous Luytenant Colonel ende Chef vande Militaire Croupen in Brazil / by hem hebbende ontrent 400 Man te weten 208 blanken / ende 200 Brazilianen sich in St. Antonij versterckende / met Achtentigh Soldaten / ende twee-en-twintigh vype Ruyteren / ende is daer met des anderendaegs morgens / zijnde den drie-en-twintighsten dito naer Tabatinga gemarcheert / komende aen de duytsen wacht vande rebellen die terstont vier gaf / ende stelden haer strack op 't rechteren / d'onse haer volgende vonden in de kerck van St. Iu ha goeden vuyt van vrouwen kleederen / daer wierde van de Brazilianen doodt geslagen een Herenijt ende een Schoenmaker / ontrent een half uur van Pojuma van den Amador da Rouje met 3 a 400 Man by een bergadert ende in slach vrede ghestelt / om soo 't sicheen d'onse 't hooft te in sien bienden / doch soo haest onsen verloozen troep op haer vuyt gaf / namen strack de vlucht / d'onse haer sterck achter volgende sloegende ontrent 22 a 23 doodt / soo dat een pghelijck van de rebellen om een goet heenhomen sagh / d'onse voort Marcherende naer Pojuca vonden in 't Clooster tusschen de 30 a 40 Duytschen alle in kettingen ghekloncken / 't welck meest vype luyden zijn / die ten platten lande woonden ende dooz Amador da Rouje gevangen waren.

H. Da Rouje
op de vlucht
gheslagen.

24. Dito heeft den Heer obersten Hous eenige Croupen wjt-g rommendeert / om de rebellen te soeken / ende te stroezen / onder anderen oock den Luytenant Wenzel Smut met 100 Brazilianen home ide in de Molen Tabatinga wierde dooz een Embuscadon vande Doz ngeser op de

op de vlucht ghezeven met verlies van 8 a 10 dooden.
 25. Dito quamen meest alle de Rebellen Portugesen van Poujuca om nieuwe Paspoorten/ met beloften van aen enen staet ghetrouw te blijven / wierden haer vanden Obersten Hous teilsent verlicent / ende is dien selven dagh mede ghevanghen ghebzacht / eenen Francisco Goudinho Lavrador van Amador da Rouje die een van de pynepale rebellen was / en een galghe in Poujuca hadde doen maken voo die ghene die niet wilde revolteren / die den Heer Overste aen zyn eyghen gh. bouw dede ophanghen.

De Rebellen nemen niet we paspoorten.

Den eersten Julij Marcheerden den Obersten Hous upt Poujuca naer St. Anthony, ende liet in Poujuca den Luptenant Flemming met 30 Soldaten.

Dito omtrent op Dato' quam tijdinge op 't Accisso hoe Ioan Fernandes Viere mede eenigh bo'ck hadde vergadert / ende sich in 't Bos bouden St. Lauwrens onthielt / alwaer hy dagelijckx toeloop kreegh / so dat Capiteyn Ian Blaer met stijf 300 Man / te weten 90 bywillighe / 100 Soldaten / ende over de 100 Brasilianen / (zijnde 't upterste dat d'onse uptte Guarnisonen mechten nussen) derwaerts trock / ende condschap kreegh / hoe Viere inde Mole Masiappa was / ende van daer naer St. Laurens Marcheerde / doch by de 1000 Mannen sterck / derhalven verwachtten den Obersten Hous, om sich daer mee te Conjungeren / ende alsdan de Rebellen aen te tasten.

Jan Fernandes Viere gezevolicert / ende Capiteyn Blaer tegen hem upt.

Marcheerde den Obersten Hous, van St. Anthony nae Moeribeeck, doch konden om den grooten regen niet verder komen / als Engenho Velho alwaer tijdinge bequam dat Ioan Fernandes Viere nae St. Lauwrens was / daer hy Amador da Rouje verwachtte.

2. Julij.

3. Dito Marcheerden d'onse voozts naer Moersbeeck, alwaer eenigh volck vande Rebellen was / die d'onse ghewaer wordende / haer datelijck in 't bosch begaven.

7. Dito / alsoo dooz den grooten reghen niet hadden kommen Marcheren / noch boven dooz St. Amara haren Mars verboyderen / gingen om laegh dooz de Vargie naer St. Lauwrens.

8. Dito quamen teghen den abont in St. Lauwrens, daer niet een lesvondigh mensch vonden / als alleenlijck een Sergiant met 17 Man van 't Accisso uptgaende om Farrinje te presten / wierden dooz een Prospan by namen Thomas de Banck die sich by de Rebellen hadde begaven / ver-raden ende doot geslagen.

9. Dito Marcheerden sinozghens vzoegh upt St. Lauwrens na Masiappa, ende lieten aldaer een Vaendijck Ian Coppijn met 20 Soldaten / om de Inwoonderen in hare huysen wederomme te locken / die upt vzeese meest verlopen waren / half wegh komende / quamen by Capiteyn Blaer (by hem hebbende omtrent 300 Man / soo wel blanchen / als Brasilianen / soo dat in metten anderen omtrent 700 Man sterck waren) die verhaelde dat sy koutschap hadden dat Ioan Fernandes Viere op de Molen van Aernout d'Olanda was / niet 1000 a 1100

Capiteyn blaer Conjungeert Een mette Obersten Hous.

Anno 1645.

Man / waer op den Heer oversten resolveerde voort te Marcheren naer Mafappa alwaer se 't volck datelijck met Imgados over de Riviere dede setten / om alsoo van achteren inde Moolen te komen / ende de Rebellien te overvallen.

Amador da
Souje weder
op staen ende
beleggen St.
Anthony.

Den 10. Dito / als het volck over was / naer den middagh kregghen advijs van de Edele Heeren Ho: Raden / dat gheheel Poujuca weder was opgestaen / ende dat Amador d'Aroye St. Anthony, met 600. Man belegeret hadde / ende ghereets een Sergiant met 16 man hadde doodt gheslagen / den Heer oversten gingh ebenwel voort om in den Moolen te gheraken / maer den nacht overvallende / kregghen in 't Wosch een Man onder de Brazilianen dooz een paert dat dooz het Wosch quam loopen / ende verlooren daer dooz een vaendigh die van den Troup afgetraechte / ende niet weder te voorszijn quam.

d' Onse komen
inde moolen
van Aernout
Dolan da / ende
de vpant blugt.

Des ander daeghs Avondts komende in de Moolen van Aernout de Lande, alwaer den vpandt over de 1000 man sterck gheweest hadde / ende van d'on e haer comste gewaerschout zijnde / waren meest al geretireert tot 200 Man / die dooz 't schieten van haer Schiltwachten gheswaerschout werden (een gebangen diefe van ons hadden leelijck vermoorden) de vlucht namen / d' onse terstont op het schieten aenvallende / hienwen dan Schilt-wachten met noch 3 a 4 onder de voet / des anderen daeghs quam wederom een Portugees met een wit Vaentjen / om paridon te versoeken / die de Brazilianen sonder gehoojt te werden / datelijck den hals affsteden. Oock wierde dien selven dach gecommandeert Capiteyn Blaer, met een goede Croep volck op den vpandt / die naer Tapicuna geretireert was / versoeken / maer en konden vermits de hoogte van de Riviere in de Moolen niet komen / van gelijcken wierde gecommandeert Capiteyn Fallomet 300 man / soo blancken / als Brazilianen / St. Anthony te gaen ontfetten / maer komende den seshjenden Dito / des smorghens in Moeribeek, kregghen een Missibe van de Ho: Raden / om niet verder te Marcheren / dooz en aleer den oversten by hem gekomen sonde zyn / alsoo den vpandt om St. Anthony sterck leggen / die ondertusschen dooz een andere Soaris gewaerschout zijnde van daer dooz Gouaou retireerden.

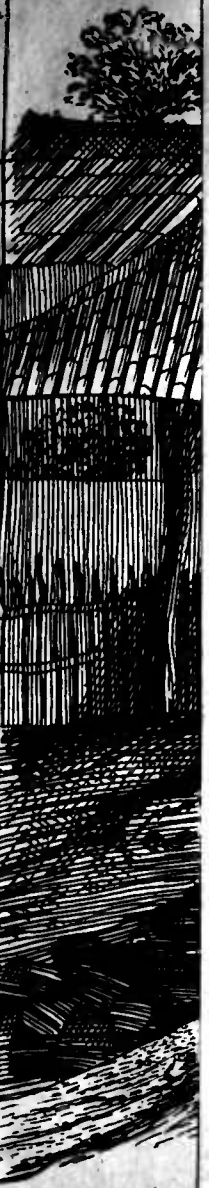
Den 17. Dito / arriveerden den Heer Overste in Moeribeek, by hem hebbende de vordere machty / ende Commalideerde terstont Capiteyn Blaer, met 200 Man / so blancken als Brazilianen / om na St. Anthony te gaen / maer vonden den vpandt al geretireert / ende quam op den 22. dito wederom in Moeribeek.

Den 28. Dito / Marcheerden den Heer Oversten upt Moeribeek, naer de Geboaras, alwaer eenighe weyningen rescontren vonden / doch niet veel se bedupden / ende naer eenighe daghen daer aen Marcheerden van daer naer de Couralen van Ioan Ferd Viere, ende quam op den

Ady.

2. Augustus aen Cazo de Couas, alwaer wy des nachts bleven / ende des anderen daeghs zijnde den 3 dito / het huys ende de leger hutten / daer den vpant in gelegen hadde / in den vband staken / ende omtrent

N° 2. INT J

Matheus van den Broeck.

5 Anno 1645.
Augustus.

3 a 4 mijlen voort gemarcheert zijnde/ quamen by eenen verloozen wacht van den vrant/die stract vper op onse vooz-troep gaden/ ende nae haer volck die ober de Riviere laghen / retireerden / d'onse mede de Riviere passerende die tot den gozdel diep was / quamen op eene kleyne blaekte onder aen de voet van een Bergh / die seer van Tabocas ofte snydent-riet bewassen was / datmen den vbandt die seer sterck daer op laghen niet konde sien / d'onse des niet teghensacnde / even sterck / met groote couragie daer op aenballende / kregheit veel dooden ende ghequetsten / soo wel van Officieren als van gemeene Soldaten / de Brazilianen droeghen haer treffelijck / ende vochten seer wel / 't ghebeeft duerden van omtrent twee uren naer den middagh / tot dat haer de nacht quam scheyden / ende ons krupdt meest ofte by naer al versehooten was / derhalven retireerden in den nacht na Tapicura , soeckende soo veel ghequetsten af te brynghen / als doemijck was / d'onse verlooren alhier omtrent twee hondert dooden / ende ghequesten / waer onder verseyde Officieren waren / als Capiteyn Andries Fallo dooz 't Iff gheschooten / daer van hy naerderhandt op 't Recitto ghestozven is / Capiteyn Sicquema op drie plaetsen gheswont / de Luytenant Hoyckefloor doodt / den Luytenant Iacob Hamel doodt / den Luytenant Schot doodelijck gheswont / ende naerderhandt gestozven / met noch andere meer / ick en wil niet twijffelen / of aen des vbandts sijde sullen oock haer deel bekomen hebben / altydt is my bekant / datse twee voornemelycke Persoonen verloozen hebben / als Capiteyn Ioan Pays Cabral , ende Iuacio Mendes Dazevedo , ende noch andere / so datse haer niet seer te beroemen hebben / ende ten ware om de naeuwhepdt van de pas / daer in hooghsten maer twee man nefsens den anderen konden Marcheren / als de groote steppe van den Bergh / ende 't snijden van 't Riedt / dat d'onse groote hinderdeden / vernidts meest bloodts voets gaen / soude lichelijck anders afgelooopen hebben.

Den 4. Dito / quam de Heer obersten aen Tapicura , ende van daer naer St. Lourens , alwaer wy eenighe daghen stille laghen / ende sich wederom van krupdt / Root / ende louten versaght / ende Marcheerde sos voorts na de Barchie inde Engenho Nassou , daer hy bleef legghen / ondertusschen landen aen Iamadare de Maistros , del Campo Martin Souraris Moreno , ende andere / Vidal de Negreiro met 17 a 1800 Man vpt de Bahia komende / Marcherende terstondt naer Sernhain , alwaer sy het Fortjen belegerden / ende in namen / alwaer sy teghens hare be-
lofte qualijck met onse Brazilianen handelden / vozder komende / affae-
ken nae Poujuca , van St. Anthony , oock te beleggeren / maer bleven in Pindova.

Hen Coman-
dare lant het
Seconds vpt
de Bahia.
Die van de
Bahia bemag-
tigen 't Fort-
jen in Sern.

Den 10. Dito / beguamen d'onse in St. Anthony vindinghe dat de Ba-
hische Troupen van Pindova in Tabatinga gearriveert waren / 't welekt
terstondt

Anno 1645.
Augustus.

stont aen de hooge staden geadviseert werdt/ die ordze sonden aen den ghewesen Altimeester Jasper van der Ley Colonel van de vyve luyden / St. Antony te verlaten / ende naer het Doimtael in het Foyt van der Duffen te retireeren / dat tusschen den 11 ende twaelfde dito in 't werck stelden.

Den vbandt in St. Anthony met alle syue macht by een.

Den vbandt ondertusschen om d'onse in St. Anthony te oberballen quam een uur te laet doch Conjungeerden haer doen met Ioan Ferd. Vriere, Camaraen, ende Hendrick Dias, die ober Landt upt de Bahja gekomen waren / soo datse haer in St. Anthony met alle haer macht by een vonden.

Porto do Calvo belegett

Dito van Porto Calvo hoe dat van 't begin van Juny / Camaraen ende Hendrico Dias t'samen omtrent met 14 a 1500 Man / soo Brazilianen als Negros sterck zijnde / haer in 't Bos van St. Anthony Grando hadden onthouden / maer vermits de groote endesware reghentijdt / niet na begeeren hadde kommen Marcheren waer over d'onse haer Magazijn in het Foyt hebben ghemaecht / ende haer vyve luyden onder Capiteyn David de Vries doen waken / op den eersten July verstonden van het Reciffo de Rebelle van de Boeren / ende hoe den Heer Oversten Hous te velde was / omme de selve in ruste wederomme te brynghen / ofte toestaen / ende begonnden dese Boeren dit Foyt soodanigh te Bloqueren dat niet buyten hebben durven kijcken / soo dat op den eersten Augusty den Commandeur Piere Chan Eliery, den Vaendrigh Willem Robberts Commandeerden met 12 Soldaten omme de Barcq van Schipper Pieter Claesz, de Revier af te conuoperen ende syn upt vyven wille niet ghegaen / den Secretaris Rabensway ende noch vijf man soo vyve luyden als Creyn - personen doch op den 6 dito bequamen tijdinge dooz twee Soldaten die noch over geschooten waren / dat de Portugesen met 60 man in Embuscade leggende / d'onse alle hadde neder-ghemaecht / waer van sy sehoon gheveer bequamen / soo dat d'onse doen tenemael heilaut ende belegett bleven: de wallen van 't Foyt gancsch verballen / hebben de selve nae Vermoghen gerepareert / ende met Pallissaden / soo veel doentijck versterckt / makende in 't midden van 't Foyt / een Cath dat alles Commanderen konde / daerinne Capiteyn David de Vries, met de vyve luyden logeerden / den 7 Dito bevonden dooz den grooten regen / daiter water in de krupt-kelder gekomen was / dat het krupt weynigh zijnde / by nae alle hadde verdozven / ende den 8 Dito liep Françoys Piscot Fransman / zijnde Sargeant vande Wingers nae den vbandt / upt wien zy den staet van 't Foyt verstonden / den 9 Dito was David de Vries doende met eenighen Soldaten / om de beesten die om het Foyt quighen / die den vbandt d'onse vermynde t'ontnemen / bument Foyt te krijghen / waer van d'onse eenige bequamen / soo dat nauwelijck meer buyten kijcken dozken / alsoo haer quarteren binnen Schoots van het Canon / doch achter berggen lagen.

Den 11 Dito / van 't Foyt Mauritius, aen Rio St. Francisco, den Com-

Commandeur Samuel van Koyen des smogghens twee Soldaten uyt-
sendende om de Boeren aen te seggen (alsoo den Commandeur Suspi-
rieban verraderpe hadde/datse de 70 beesten by de schepenen gefinteert
onder 't Fort souden brenghen / welke Soldaten 3p deerlijcken ver-
mooyden/ ende dien selven dagh arriveerden ober landt van de Bahia
twee Compagnien Soldaten / onder den Commandeur Nicola Aranha,
ende Capiteyn Francisco Lopes, met noch ointrendt 80 mel ghewapen-
de Boeren / van Rio Riael, onder den Capiteyn Diego d'Oliveiro, en-
de Podro Aranha die haer des anderen daegs ten thicht wuren verthoon-
den / ende namen eene groote Boot wegh/waer mede sp d'onse groote
af bzeuck deden / ende alsoo onse Matrosen in 't Bos laghen / 't sel-
ve ghewaer werbende / riepen (wie daer,) wicden met drie Schooten
gheantwooydt / ende van 't Fort Schoten met een Canon / doch niet
de selve de Riviere afdrijvende hebben die verbzandt / alhier hadden
vooz dat van de Revolte niet vernomen / maer verhooyten dat dese
Inwoonders ghetrouw souden blyven / maer verstonen datse vooz
3 a 4 dagen enige Nederlantse vyve luden / Labandores van Hoosias
Disselae's Jeyloors van Coraelen tot 36 a 37 man hadden vermooyt/
nuttigaders noch 7 Soldaten niet den Luytenant Hans Koeger, uytge-
gaen zijnde om de Canons die op de Riviere waren onder de macht van
't Fort te brenghen / ofte in de grondt te Cappen / om de vyzandt de
Navigatie van de Riviere te beletten / de selve oock hebben doot gesla-
gen ende den Luytenant seer ghequest zijnde / quartier gevende / by da-
ggen daer nae vermooydt.

Den 12 Dito hebben de Rebellen met hulpe van den Bahise Trou-
pen 't Fort ghebloqueert / ende sonden den Paer van dit districte by
namen Amoro Martius binen eyschende 't Fort op/ seggende/dat nu
noch hondert quartier bekomen / dewyl den Commandeur Aranha van
de Bahia tot Secours van de Nederlanders ghekomen waren / alsoo
d'invwoonderen trachteden de selve alle te vermooyden met sulcke ende
dierghelijcke onghesondeerde redenen / maer den Commandeur Koyen,
antwooydende : by aldien den Capiteyn Aranha, als vrient quame hem
alsoo te accepteren / maer andersints niet als kruyt ende loof ten besten
hadden / ende is daer met den vooz sehoonen Ambassadeur vertroec-
ken / soo dat datelijck daer naer den Crommel hoorde slaen / ende
wuerpen haer legheer aen de zijde van Genedo / achter den Bergh / der-
halven in 't Fort niet anders traeterende / als tot reparatie van de
wallen ende verdere defensie / alsoo haer buyten 't Fort niet vertrouw-
den te konen.

Den selven dito sag men van 't Recife verscheyde Sepelen met hond-
schap dat het Portugesche Schepen waren / en quamen des selven Al-
vondts ten Ancker / recht vooz Recife / beuyden onse Schepen die
vijf in 't ghetal op de reede laghen / ende de Portugesse Vloot / waren
in de 28 seplen die een groot Galoen tot haren Admirael hadden / den
Hoor Admirael Lichtbart, voer terstont na de rede die op onse Schepen

De Portugesse
vloot komt
vooz Recife
ten ancker.

Anno 1645.
Augusti.

ordze selve ende dien nacht maecten 't Scheepken de Gulden Ree tot een Vliender / om 't groote Galjoen dat niet wel te winnen was / te verbranden / ende wierdt Diligentie ghedaen om de Schepen Devanter ende den Propheet Elias, die binnen lagen / in Zee te brengen / maer vermits de windt uptre Zee / konden upt de wal niet geraken.

13. Ditto Smoggens saghen de Portugese Schepen dicht by de onse noch legghen / latende witte vlagghen wapen / daertegens d'onse Prinse ende bloot vlaggen / den Heer Admirael sondt zijn Cheloupe ende Sogh-boat om de Bloot te visiteren / ende de Portugesen sonden aen onsen Admirael een Caravelleken met 2 Ambassadeurs / den Admirael sont aen 't Galjoen / den Capiteyn van 't Schip Uytrecht, die by den Generael wel ontfanghen wierdt / weder komende Rapozteerde 't selve een machtigh Schip te zijn / ende naer gissinghe 300 man daer op hadde ghesien / den Heer Admirael is mette voorszeyden ghesanten terstont nae landt ghevaren / die by de Heer Hoogh-Raden ontfanghen wierden / ende terstont audientie verkregghen / dese Gesanten waren van den Generael vande Bloote Salvador Correer Desa ende hadden eenen Brief vanden Gouverneur Generael van de Bahia Anthonio Thilles da Silva aen de Edele Heeren Hoogen Raden van inhoudt.

Ich heb D. E. in mijn voozgaende Schrijven geadviseert mijne getrouwe goede geregentheydt om D. Edele ende uwen staet te assisteren volgens d'ordze van de Coninck onsen Heere / So is 't dat na 't vertreck van Sr. Ieronimo Ferao de Pajua met mijn voozige Secours naer dato alhier is gearriveert Sr. Salva loor Correa Dela, Generael van de Bloote / komende van Rio de Sancira, die ick datselick hebbe geozdonneert met zijn onderhebrende Schepen ten Ancker te komen / op de Reede voozt Accisso / ende twee gegualifiseerde aen landt te senden / om D. Edele de handen te kussen / ende u van weghen onsen Coninck / de voozsepde Bloot tot Assistentie te preseteren / dese voorszeyden Ambassadeurs bzachten oock mede Copye van sekere Advise die den Gouverneur Anthonio Telles de Silva aende Edele Heeren Hoogen Raden / mettet secours van Ieronimo Seraos de Pajua gheschreven hadde (welck principael de Hooge Raden noch niet was ter handt gekomen) van volgenden tenor. Hoe dat de Edele Heeren Hooghen Radel door haer Gesanten van hem hadde laten verzoeken secours tegens de opgestane Portugesen van Pharnambucc / als oock geklaegt dat eenige Troupen uptre Bahia tot secours vande yrebolteerden gekomen waren / protesteerde hy Gouverneur wel expresselijck / by aldien daer eenighe waren / geen last daer toe ghegeven te hebben / ende alles buyten syne kennisse was / maer dat hy wel expresselijck by Publicque Edictie op lijf straffe verboden hadde / gelick de voorszeyden Ambassadeurs / die daer waren geweest / selver ghetuygen konden / wat belangende den Generael vande Broeder Don Philippo de Camaraon ende Henrico Dios, Capiteyn Mor / vande Militaire Negros / dat die allanghent des Coninck is dants waren ontslagghen gheweest / also geduurende den Tre-

Advise van
den Gouverneur
vande Bahia
aende Hoogen
Raden.

Advise vande
Gouverneur
vande Bahia.

des (daer hy vast op vertrouwde) gheen employen van haer hadden /
 ende dat dito Camaraon altoos gheseght hadde / dat hy weder nae
 Pharnambuco wilde gaen / alsoo 't zyn oude Vaderlandt was / ver-
 frontwende dat hy tot dien eynde derwaerts was veretrocken en Hendricq
 Dias (vermitsse goede vrienden te samen waren) per Compagnie had-
 de mede ghenomen / vozders aengaende 't Secours / dat de Ambas-
 sadeurs versocht hadden / sont hier neffens Ieronimo Seruano Popuca,
 Generael van het vaertuygh / ende twee Maistros del Campao Sr. Mar-
 tin Soares Moreno ende Sr. Andrea Vidal de Negraira, welck hy hadde
 geloofst / mettet vaertuygh dat present in de Bahia was / haer op het
 spoedighste te veruoeghen nae Lamandares, om aldaer aen Landt te
 gaen / ende Ioan Ferd. Vieëre, gevanghen te nimen / voozts schryft hy
 neffens soude v. rbeden.

Anno 1645.
 Augusti.

Coppe van eenen Wyef / soo Ioan Ferd. Vieëre aen my gheschreyen
 heeft / waerme in 't Largo verhaelt was.

Woe dat de Inwoonders in Pharnambuco / vande Hollanders ge-
 tiranniseert wierden / dooz Lapoyas ende Braziliaten vermoort ende
 gemasacreert werdende / dat de Hollanders op pretensien van schulden
 vermeynden alsoo te behooren niet veele andere klachten niet verfoet-
 kende assistentie teghens de Hollanders / alsoo zy niet geresolueert wa-
 ren sulcx langher te verdracht en / tot welcken eynde greecs de wapenen
 hadde aengenomen / van ghelijcke sont hy Gouverneur Coppe van
 't antwoort aen Ioan Ferd. Vieëre gheschreyen zijnde van desen In-
 houde / dat hy zyn versoek van Assistentie hadde verstaen / dat sulcx
 een Christelijck versoek was / alsoo zy eenen Natie waren ghehooren-
 de onder eenen Koninck ende Heere / nochtans dat hy vande Koninck
 expresse last hadde / niet de Hollanders in geener manieren den vyde
 souden overtreden / maer veel eer des versocht zijnde te assisteren (der-
 halven hem alle Secours wepgherde / maer dat het Secours dat hy
 sondt aen de hooge Raede / was om de saecke te middelen ende zy we-
 deromme in voozighe gherustigheyt ende Liberteyt mochten leuen ende
 Ghaff. queren het welcke alle niet veele opghenoude woorden beedi-
 ghende de groote ghetrouwigheneydt die hy dien staet van de Hollan-
 ders wegghen zynen Coninck toe droegh in ghevolghe van de vooz-
 verhaelde presentatie / hebben de Heere Hooghe Raden / ghecommu-
 teert / de Heer Gijssberth de Wich, ende Hendric de Morcheroyom,
 den Generael Salvador Cornea de Saa, op het vriendelijckst te be-
 danken vooz de aenghepresenteerde assistentie die d' onse vooz su-
 sprect hielden / alsoo seyden 't selve niet verfoekt hadden / dat ober-
 sulcx upre vriendtschap haer aucker gheliefden te lechten / ofte an-
 dersins soudemen de middelen daer toe ghebuycken / die ons Gods
 soude berleenen / ende zyn de vooznoemde ghecommuteerde des
 naer-middaghs ghereet wesen / om niet de Portughesche Ge-
 santen (die tot de Heer Walbeecq ghelogeert ende getracteert waren
 yeweest) maer de lede te varen / waeydent eenen groeten sircum dat de

Assistie van
 Vieëre aende
 Gouverneur
 vande Bahia.

Antwoort van
 de Gouverneur
 vande Bahia
 aen Vieëre.

Resolutie van
 de Ho Raden.

Anno 1645,
Augusty.

vloot haer ancker lichteden ende onder zepl ginghen / soo dat onse ghe-
committeerde onberrichter saecke wederom quamen / ende de Portuges-
sche Ghesanten hebben mettet Carrevelleken de Vloot ghevolght.

Missibe van
Vidal / den
Hoogh-Straten /
volgens belofte
te Foort over te
geven.

Den 13. Dito / upt het Foort vander Duffen / dat van St. Anthony
twee Ghesanten met verschepde Zieven aen den Commandeur hooch-
straten ende Lep gheadresseert / den eenen Cracteerende / hoe sp al-
daer in St. Anthony ghekomen waren / om de Rebellige Inwoonders
die teghen ons opposcerden in silte te brengen / ende dat sy niet wa-
reng yekomen (niet tegensstaende datse wel groote ende wichtige Rebe-
nen hadden / alleen ober 't gheene in Coujaou, ende op andere plaetsen
meer gheschiedt was) om de vrede te byeucken / maer alleen om de In-
woonders weder tot haer oude devotie te brengen / den anderen aen
Hoogh-straten t Particulier vermeldde / dat verhoopten nu in 't hooft
sijn belofte die hy in de Bahia aen den Gouverneur Anthony Telles de
Silva ghegaden hadde / om haer het Foort in handen te leveren / soude
naerkomen / welke byeven door Hoogh-straten ende Lep / met een
brief van Complementen wierdt beantwoordt / ende guighen alsoo de
doozshyeben hare gecommitteerde / te weten / Ioan Jones de mello, en-
de den Vaendygh van Paulo de Cimha wederom naer St. Anthony.

te Foort vander
Duffe belegert

Den 14. Dito / Marcheerden des vyants gantsche macht in twee
Croupen / upt St. Anthony, onder den Maistros de Campo Martin,
Soares Moron, ende andere Vidal de Negreira, op eenige kottschap die
zy kregghen / dat den Heer Oversten Hous in de Dargie / op de Moolen
Nassou, niet boven de vier-hondert Man sterck lagh / so dat derwaerts
Marcheerden Andre Vidal, Ioan Ferd. Vieïre, Camaraon ende Hendrico
Dias, naer Moeribeeq, alwaer haer alle de Inwoonders van de
fregesije ende van de Dargie by haer verboegghden / Martin Houaris
met den anderen Croup waren by alle de Boeren van Poujuca ende St.
Anthony de Cabo, Marcheerden naer Alagoa de Wais ende qua-
men den 15. Dito / des mozzghens op den Berggh van de Caep/ende
den 16. Dito / sondt Martin Soares twee Ghesanten naer 't Foort / te
weten / Capiteyn Paulo da Cimha, Sotto Majoor, ende Ioan Gomes de
mello, die Hoogh-straten (quansups soo 't mi blyckt) niet begeerden
te hoozen ende onberrichter saecke wederom vertrecken moesten.

Samontange
doet Capoyt
van zijn Foort
ende moozt aen
de Brazilianen
gepreeght.

Den 15. Dito / arriveerde met een barque op 't Raccisso den Lupt-
tenant La Mantagne met zijn Soldaten ende eenige vyve luyden gecon-
voopt van een Portugesche vaendygh / die mede brachten den d'origine-
len brief vanden Gouverneur Anthony Telles, waer van den Inhoudt
(van 't ghesondete Secours met Ieronymo Sereno de Pajua) d'r Co-
pnye hier voozen verhaelt hebbe / met byeven van Andrea Vida die sich
slechtelijck excuseerde van 't gene dat in Serin Hain geschiet was / noch-
tans te kemien ghevende / ordze te hebben ghene Foorten achter te laten
tot verskeringe van hare Croupen / den Luptenant rappoorteerde des
vyants macht / ende hoe hy 't Foortken in Serin Hain hadde moeten
overgheven / ende datse neghen-eit-dertigh Brazilianen met hem daer
bin-

Anno 1645.
Augusty.

binnen leggende (tegens hare beloften van quartier) aen de Palisaden van 't Fort gewacht / ende vermoort hadden / ende versont de Capiteyn Blaer datse zijne Hupsvrouwde / ende van ghewesen Capiteyn Iohannis Hick, zijnde Luptenant Colonel van de vyve Luyden in haer gheweldt behouden hadden / waer ober hy seer qualijck te vreden was.

Den 16. Dito (ben van 't Recife / naer den Engenho Passouw / ghereden om met een naer de Moolen Rotterdam (daer mijn Logement is) zijnde maer een halve mijle van daer / alwaer ik te doen hadde / te ryden / ende vernam in ons leger / dat Capiteyn Blaer met zijne Compagnie Hoers uptgingh / des avondts weder in 't quartier komende / brachte drie Portugesehe vrouwde mede / als de vrouwde van Francisço Burigel, Schoon-moeder van Iohan Ferd. Viere, de vrouwde van Anthony Bezerra ende Amora Lopes, om de selve (soo hy sepde) op 't Recife te brengen / ende aldaer te doen tracteeren / tot datse zijne vrouwde ende die van Capiteyn Hick souden restituieren / latende zijn Luptenant met 6 a 7 Blancken ende 5 a 6 Brazilianen buyten 't quartier den meesten nacht blijven in de Engenho van de Heere Stadt-houder / die des anderen daeghs al voor dach in 't quartier quam: dien selven dagh Marcheerde Andrea Vidal, ende Ioan Feid. Vieere, Camaraon ende Hendrico Dias met alle haer macht upt Moeribeeq, nae de Barchie / ende quamen in de voornacht in de Moolen van Dona Cosma (zijnde geen quartier uurs van Stadt-houders Moolen gheleghen / eenige fusinieren datse kondtschap hadden / hoe Capiteyn Blaer de vrouwen hadde mede ghenomen / ende dat andersins niet souden aenghelikmen hebben) van waer zy voor dach begonden te Marcheren.

capiteyn Blaer
brachte drie
qualificeerde
Portugesehe
vrouwen in het
quartier.

Vidal Mar-
cheert upt Moer-
ibeeq nae oc
Barchie.

Den 17. Dito / des morgens vroege ben van Engenho Rotterdam / inde Moolen Passouw gekomen / om weder nae 't Recife te ryden / ende wierden van eenige vrienden wat opgehouden / doch omtrent ten sechden upren isser een Legger gekomen / den Heer Oversten waerschouwendende datter ober de Revier veel Portugesen waren / die aen quamen Marcheren / als gebraecht wierd / offer veel vocks was / antwoorde Tanragena Comoterra, doch den Luptenant gehooft zijnde / sepde de gansen nacht gheen onraet noch niet vernomen hadde / een weynigh daer naer den vbandt aenkomende ende op onse buyten waecht vper gebende / Marcherden Camaraon ondertusschen met zijne Brazilianen naer het Reael / om de Passen van het Recife te besetten / d' onse haer terstout / en soo haest doenlijck in 't geweer begebende / op 't blaek velt (onse klepne troupen niet stercker zijnde / als omtrent 250 blancken / ende 200 Brazilianen) alwaer den vbandt wel 3000 man te paerde ende te voet aen quam / doende de buyten-wacht op ons retireren / waer vall sommighe dood bleven / soo dat naer eenighe sehermutselingen het veldt niet kollende behouden / ons retireerden op 't huys van de Engenho datte ons anders lichtelijck afghesneden soude hebben / also Capiteyn / Magaliaens (gelijk hy my selfs naelhandt heeft gheseght) tot dien

huys van de
dortende Barchie
geslaght ende
gebrachten.
Den vbandt
komt aen.

D' Onse retirere
op 't huys.

Anno 1645.
Augustus.

Den brandt
huygh houdt/
strod ende baj-
kapt ondc: t
huygh.

zinde mede zijne Compagnie van hare Batalie astrock / ende ons den
Maendzigh Fiory met een goeden troep / soo blancken als Brazilianen
wegh liep / en op 't huys gecretreert zijnde / deden noch grooten tegen-
weer / soo dat wy noch sijf twee uren langh met haer bochten / tot
dat ons kruydt meest verschooten ende de reste dooz ongeluck verbzant
was / den Spande t'onderste van 't huys / aen de eene zijde gheincor-
poreert hebbende / hzeughende aldaer houdt / stroo ende bus kruydt / soo
dat anders niet te verwachten hadden / als overballen / ende gemassa-
ceert te werden. Verhalven om quartier roepende / 't welck sy ons
beloofden / ende den Lijutenant la Motta buyten ghesonden zijnde /
quam wederom een portugees Capitijn / van de Bahia binnen met
verdere beloften van goet quartier / doen den Heer Oversten / ende de
Principaelste Officieren / de Gouverneurs sels willende spreucken / qua-
men terstondt Andre Vidal, ende Ioan Ferd. de Vieëre, aen wien ver-
soche wierdt / mettet volle ghelewer na 't Reciffo te mogen Marcheren
doen ons coy telghel af-geslaghen / ende gefeght alleen aen ons ende de
Brazilianen goet quartier ende passagie te sullen verleenen / ende dat
ander niet te versoeken was / ondertusschen secker Paer die dit accor-
deren te langhe duerden / trock de Gouverneur Vidal by de Mou / seg-
gende : wacromme hy soo veel conditien maechten / datse minners alle
in hare handen waren / ende dat dien dagh noch grooter werck hadde
te verrichten, soo dat Vidal terstondt seyde / so u dese conditie aen-
nemen / is wel / ende so niet sullen weer met onse wapenen handelen /
verhalven ghenootsacelit gewees ons eber te geben / ende de volgende
conditien (in 't Portugees geschreven ende in 't duyts overgeset) te ac-
cepteren.

Accoozt in
Hoochstraten
met een byandt
gemaecht.

Alsoo door d. s. n. tegenwoordigen oorlogh ghesorceert zijn, ons over
te gheven, in handen van onse teghenwoordighe Vyanden, de Generale
Andere, Vidal de Negraire, en Ioan Ferd. Vieëre, met conditie ende be-
lofte van ons te geven goet quartier, soo wel voor de Brasilianen als voor
de duytschen, het selve Swerende by 't H. Euangelio tot getuygenisse der
waerheydt ghevende, ons goede Passagie waert ons sal believen, Datum
17 Augusty 1645. ende was ondertkent, Andre Vidal de Negraira, Ioan
Ferdinandus Vieëre.

Ende nae dat wy bekrachticht waren / versochten nae haer
vloote te gaen / om naer Portugael ghesonden te werden / ende
niet nae de Bahia / nam Andrea Vidal de pen / ende schreef
niet zjn eyghen handt / op 't selve accoozt / dit volgende.

Dese Senjores sullen gaen naer de Armado, Poujuca, ofte de Cabo
ende verklare dat wy niet en zijn vyanden van dese Heeren / maer
ghelomen om de Inwoonders te helpen / die in het gantsche Landt
seer ghemolesteert waren / ende dooz Ioan Ferdinandus Vieëre ghegou-
ber

berneert toledt / de Officieren staen wy toe / haer zijdt geweyt / t
welck wy belooven onder ons woorzt als Chyristenen / ende was on-
dertekent

Andrea Vidal de Negraira.

De Generalen binnent-huyjs zijnde / sprack my Ioan Ferdinan. Viere
(alsoo wy buyten waren) ende Consenteerde my het zijdt geweyt met
belofte van my wederomme nae 't Recife te sullen senden / waer over
ick seer blijde was / doch niet teghenstaende 't voorgeaende accoozt heb-
ben / nae datse alle blanche Soldaten ontwapent hadden / ende wy
getrocken waren / de Brazilianen die noch ontrent hondert sterck wa-
ren / alle in koelen bloede ghedoodt / vermoort / ende lelijck gemartellu-
seert / doch dit siende / deden noch grooten tegenstant (vermitsse be-
gonden te vermoorden / eerste die het gheweyt afgenomen hadden) vooz
ende aleer de selve ontwapent honden / ende alsse nu niepden datse
alleene doodt waren / quam een Portugees vaendich met dyp a 4 Sol-
daten daer by kijcken / die een van de Brazilianen / die onder de doo-
den seer gegueft lach / met een voet aensiet / seyde den vaendigh / dese
schijnt my noch te leven / den Braziliaen hoorende / datse Portugees
spraken / sprack op met een Mes / dat hy noch by hem hadde / slooten-
de daer met den vaendich 't hert af / ende guetste een van de Soldaten
den anderen dat siende / houdt hem terstont den kop stucken / ende tot
wraeck van den vaendigh / gheeft hem wel hondert stercken naer
zijn Doodt : op 't huyjs hadden wy 37 dooden / waer van den
Luptenant Trillanus een was / ende quamen ghevanghen in de Ein-
genho Remces van Ioan Ferdinandus Viere 204 Personen daer on-
der waren den Obersten Hous, den Commandeur Listry , Capi-
Wilt Scheut ende Blaer , dype Luptenants / twee Vaendichs / drie
dype luyden / als Sr. Iacob Dagine , Iacob Vermeulen , ende ick /
alwaer wy alle by malkanderen (wyt-ghesondert den Heer O-
bersten ende zijne Hooghste Officieren) in de Casa de Prugar ghe-
slooten ende bewaert wierden / al eer ick in de Casa de Prugar ghe-
racchten / so sprack ick metten Padro Coimbre , aen wien ick ken-
nisse hadde / ende my zinnen dienst aen presenteerde / ende alsoo
ick hem verhaelde / 't gheene my de Gouverneur Ioan Ferdinan-
dus Viere toe-ghesepdt hadde / beloofde my 't selve wel te sullen
konnen verkenghen / tot welcken eynde ick hem eenen schoonen
Robijn-Rinck bereerde / den vpaendt heeft hier een van zijne vooz-
naemste Capiteynen veel dooden / ende meer als hondert ghequetsten
verlooren.

De Brazilia-
nen worden in
cut. o. f. orde
vermoort.

Annē 1645.
Augusty.

Capiteyn blaer
vermoest.

den Opants Cap-
tains.

Den 18. Dito / is den Heer obersten Commandeur Briston, Capiteyn Wild-Schut, ende Blaer / op Paerden van daer nae St. Anahony ghebracht / ende soo boozts nae Serinhain om over Landt de selve nae de Bay te brenghen / doch tusschen Serinhain ende St. Amaro hebbense den goeden Capiteyn Blaer met vier zilbere-koegels upttet Bosch vanden Paerde neder-geshooten / zijnde alrijdt gheweest een vermaert Christman / die te beklaghen is / onder en tusschen bleef wy in de Carade Prugar, noch ghevangen / daer de Portugesen groote Diligentie deden onse Soldaten in haer dienst te krijghen / de selve groote belosten doende / gelijk oock booz mijn vertreck / by de 30 hadden dienst genomen ende quamen daghelijcks noch verschepden Duytschen by ons die hier en daer gevangen werden / soo datse te met twee en twee bupten brachten onder den naem van naer 't Recife te senden (welcke Voyagie my niet en behaeghde / hielt op van Solciteren) diense eben bupten 't quartier doodt-sloeghen / ghelijck Maximiliaen Guypijn, ende andere : middeler tijdt werden Iacob vermeulen ende ick beschuldigt dat wy daghelijcks dooz sekrete middelen naer 't Recife seyldeben / ende besocht zijnde / of oock pen of met by ons was / liepen groot perijckel.

Wederbaren in
't Fort vander
Dussen ende
de gevangenis-
se van Schout
Holl.

Den 19. dito / quam aen de Caep binnen 't Fort vander Dussen / een Moulaer, vanden obersten Haus met brieven (van de Portugesen aenden Commandeur Hooghstraten traeterende van zijne ghevanghemisse ende nederlaghe / ende dien selven dagh wierdt den Schout Holl / met brieven nae 't Recife ghesonden / omme aende Heeren Ho: Raden den Raet van 't Constaet te kenonstreren / ende alsoo den Schijpper Maren Thijsen, het Noordergat vande Caep niet doozte upt zeplre / om dat den Opandt op 't water-Casteel lagh / naer uptet Zuydergat verhoopte in de Zee te ggeraecken / alwaer hy eenighe daghen om het weers halven moeste leggen wachten / zyn eyndelijc de Portugesen tusschen den 22 ende 23 des nachts met twee platte barchen aen boozdt genomen ende genomen.

Den 25. Dito / sonden Martin Soares ende andere Vidal wederom als Gesanten Paulo da Conha, ende Ioan Gomes de mello, met brieven dat sy daer soo veel vrouwen met de Barez ghekregeen hadden / ende vorder offse het Fort niet begcerden over te geven / dat sy wel wisten d' onse niet langer konden houden / waer op by Hooghstraten ende Lep wierde gheantwoort / ende met eenen versocht / dat de wijben mochten wederomme ghesonden worden / 't welck de Ambassadeurs beloofden te doen middeler tijt haddense de brieven / die met Schout Holl genomen waren weder doe Copieren en wierde gecommandeert Schijpper Koert Bruynen, om met zyn Gahoot dat op de Byzantwacht lach na het Recife te gaen / die strax zyn Anker lichte ende zepl maecte / waer op het water-Casteel met dyp stukken terstondt vier gaf / ende hy met drie steen stukken daer op antwoorde / ende het gat upt zeplde / geraeckende des nachts vooz by het Recife / ende quam in Atamarica / van waer de brieven

Brieven over lant wierden gesonden / Hoogh-straten liep middeler wijle sterck met Canon schieten / sonder dat sulcx schein noodigh te wesen / als alleen tot verquistinge van het kruyt.

Den 27. Dito / sonden de Gouverneurs de vrouwen wederom met twee ghecommitteerde / ende brieven dat zy verwondert waren over het langhe Cardement van Hooghstraten / belassen d'onse haer alleenlijck te bedancken over het wederenden van de wijven / maer dat niet konden Resolveren tot de oberleveringe van 't Foxt / de wijven onbertuffchen in 't Foxt komende / verhaelden onder de Soldaten het goet tractement / dat haer van de Portugesen was gheschiedt / waer upt eenighe Fransche Soldaten soo nu alsdan nae de Portugesen over liepen.

29. Dito / Jacob Daffine, Jacob vermeulen, ende ick niet noech 12 Soldaten vande Gouverneur Viere, naer St. Anthony ghesonden / ghecondopeert van Bahise Soldaten / die ons wel tracteerden / ende zijn den 30 Dito al daer ghekomen / al waer wy den gebangen Schout Holl drie Bootsgezellen met de Barcquen de Caep ghenomen zijnde / ende den Luytenant Iacheris die vooz ons met de andere Officieren vertroeken was / ende dooz de sieckte aldaer ghebleven was / vonden / ende des anderen daeghs quamen upt de Bargie noch 21 Soldaten by ons / ende alsoo wy verhoopten nae de Caep te gaen / om aldaer (gelijck ghesepdt was) gheimbarqueert te werden / doch alsoo het Foxt noch niet over was / seyden / nae Serinhain moesten Marcheeren / ende dat wy al daer geseheept souden werden / soo dat den selven Dito / derwaerts ginghen / doch Jacob Daffine dooz Prins Marinho Falcao op eenighe klachten aldaer gehouden / ende Schout Holl met ons ghebanghen / doch te paerde gaende / hebben hem achter ons komende / wat verby Tabatinga van den Paerde gheslagen / ende deerlijcken vermoort / waer van Jasper Gaisales Villus wel de principaelste oorsaeck is / ende des avondts in Poujuca gekomen.

Schout Holl vermoort.

Den ersten September, van Poujuca nae Serinhain gemarcheert / geacompagniert van eenighe booden die ons qualijck handelden / ende zijn des nachts in de Engenho Sibro de Beixo ghebleven / ende des anderen daeghs in Serinhain arriveerde / alwaer wy te samen ueghen-en-dartigh Maan in een duyf ende stinkende gat ghesneeten wierden / daer wy naculijcks in konden / ende ons qualijck tracteerden.

Dito des mooghens vzoegh quam een gheresormeert Sargiant van den Bergh van de Caep binnen 't Foxt van der Duffen / niet brieven van de Gouverneur aen den Commandeur Hoogh-straten / waer by versochten datse Ostagiers soude senden / om niet malkanderen te mogen spreeken / ende dat sy op 't hooghste verwondert waren oer Hoogh-stratens langh tarderen / niet de oberleveringe van 't Foxt ofte geminde Bahia vande Heer Gouverneur Antony Iules da Silva niet

't Foxt vander Duffen aen 't poinctael dooz Hooghstraten / den byant verhoecht ende overgegeven.

Anno 1645.
September.

16

Journal van

genoegh was beloofd dat sy bereypt waren nae te komen ofte soo hy hem daer mede niet gerontenteert hield / dat sy bewaren om de beloften metten name van haren Konnink te augmenteeren / soo dat haer Samen spreken toegestaan is / ende wierden als Ostagijs ghesonden / Johan Hick, ende den Luytenant Jacob Flemmingh in Rafijn van Capiteyn Poulo da Conha Sotto-Major / ende den Auditeur Generael Francisco Brabo da Silva, die recht op den middaghy doen d'onse gingen / afquamen met haer byzengende dese volgende articulen.

1.

Dat een pder vyve ende Vijver mogen leven in zyn Religie / sonder daerin verhuindert te werden / nuds geen ergerlijffe gebende.

2.

Sal een pder vyv ende vyzant mogen besitten ende bewoonen / zyn huysen / Landerpen / ende Moolens / die besouwen / bedyvende daer mede zyne Traffique in de selve quartier (so der van yemande daer over genolesteert te werden) als hy vooz desen onder de Subjectie van den Ho: Rade heeft beseten.

3.

Sal een alle die buyten en binnen 't Fozt zyn / soo wel Officieren / als Soldaten ende treyns personen / haer volie gagie neffens alle 't ghene zy aen de Compagnie mogen ten achteren zyn / datelijck in Constanten ten vollen betaelt ofte voldaan worden / ende ingevalle / yemant pets by desen Oozloghy verloozen mochten hebben / het zy van Dee / Negroz ofte eenighe andere soorten van goederen / van wat of hoedange eonditien die oock sonder mogen wesen / sullen hem geresitueert ende de vermissingen van dien ten diensten betaelt werden.

4.

Sullen een alle die gene soo wel Soldaten als vyve luyden / die haer wederom willen begheven in dienst van den Konnink van Portugael / vooz die selve Soldijz daer zy alreede in zyn / ende de Compagnie vooz dienen / t'rsont wederom twee maenden Bagien op de handt werden ghegheven / die daer en teghens begeeren te verrecken sullen van hier niet alle hare goederen ende Bagagien / vyv ende buyten alle onkosten / naer de Bahia geboert werden / ende van daer naer het Konninkryck van Portugael / &c.

Daer op den Commandeur Hoogh-straten doen zyn beract nam / tot des anderen daeghs / ende hiedt des avonds in het wacht woort belaste

belasten toe aende Copperael in klups / datmen des anderen daeghs
 mogghens krijghs-raet soude houden / daer hy proponneerde / dat het
 Deciso soo wel te water als te Lande sodanigh belegert was / dat daer
 Kath noch hondt upt en konde / so datse geen ontset van daer meer had-
 den te verwachten / doch oock zijn krupt maer en bestont tusschen de 5
 ende 600. pont / dat oock de bibzes die seer wepnigh waren / haest sou-
 de opgaen / en dat hy vorder by sich selfs insaght / de goede Conditien
 die hem van den vpant wierden aengepresenteert / daer hy verhoopten
 noch wel het eene ofte het andere meer by te verkrifgen / wilde accep-
 teren.

Anno 1645.
 September.

Den gewesene Ritmeester Casper vander Ley, Colonel van de byse luy-
 den / seyde dat hem geen fozt opgedragen was / noch dat hy geen fozt
 soude overleveren / dat hy zijn Woonen met vrouw ende kinderen daer
 hadde / ende over sulcks hem ongelegen quam / het uysterste te verwach-
 ten / dat de conditien van den vpandt billick waren / ende te accepteren.

Den gewesene Capiteyn Iohan Hick, Luptenant Colonel vande byse
 luyden / seyde : dat hy een byman was / en zijn goederen met vrou ende
 kinderen aldaer hadde in handen vanden vpandt / dat Hoogh-straten
 Commandeur was / dat hy mocht maken soo 't hem goet docht.

Job Hick, gewesene Luptenant / seyde: dat hy oock een byman was /
 die een vrou hadde / ende dat hem ongelegen quam het uysterste te ver-
 wachten.

Albert Gerritsen Wedda, gewesene Capiteyn Mor del Campo, seyde: dat
 hy de conditien accepteerden / ende een man was die alle het zijne daer
 aen de Caep hadde / dat hy om de Compagnie niet en begeerde te verlie-
 sen / dat hy wel wiste / soo hy 't verlooze / dat hem de Compagnie geen
 ander geven soude.

Den Luptenant Wenzel Smit, seyde : dat hy den byp van de Com-
 pagnie hadde / dat hy naer zijn roffa toe wilde.

Den Luptenant Iacob Flemmingh, seyde: dat men 't fozt noch wel
 konde houden / ende niet en behoefde ober te geven / dat hy wilde vechten
 tot den laetsten man.

Den Baendzigh Barent van Tekelen-borgh, ende den Commis Iohan-
 nes van Broeck-huyfen, seyde: datter noch geen gebreck en was / verhal-
 ven gesint waren / te vechten tot den laetsten man.

So dat in 't gebolge van 't vooz-berhaelde des vpants conditien ac-
 cepteerden / ende zijn noch den selven avont van den berg upt het vpants
 leger gekomen Bailo da Conha met Franciscus Broba de Silva, ende ande-
 re by haer hebbende eene Somme ghelts / ende zijn inde kereke van 't
 pointael ghebzacht / Hoogh-straten Commandeerde een pder met zijn
 knap-sack upt het fozt te trecken / daer noch wel eenighe onwilligh
 toe waren / soo dat hy haer heftighe woorden gaf / ende wierdt ter-
 stondt aen nder Soldaet betaeldt / eens dertigh gulden die vee-

Anno 1645.
Septemb. r.

le niet begheerden t' ontfanghen / segghende : wy zijn verraden / doch van Hoogh-straten daer toe gedwongen wesende / hebben moeten nemen gelyck oock den Luptenant Iacob Flemmingh, seer te onbyden zynde / geen geit begeerende t' ontfanghen / den verrader Hoogh-straten seer upt-maeckende / doch naderhandt noch ghenootsaeckt eene Somme gelts aen te nemen / ende heeft Hoogh-straten de Soldaten upt-getrocken zijnde / op de blackte by 't Foort doen sluyten / haer voozhoudende ofse den Koninck van Portugael wilde dienen / ende datse onder zijn Commando soude blyven / ghelyck oock eenige terstont dienst namen / ende is alsoo dit Foort op den 8. deses in die verraders handen gekomen.

De gebangens
moeten over-
lant na de Ba-
hia gaen.

Den 9 Dito / tot dato in Serinhain ghevangen zijnde / verhoopte niet anders als van daer over water nae de Bahia te gaen / doch ons dooz den Schipper Gill Loopes, in 't by wesen van Capiteyn Hick, (die upt 't Foort van der Dussen gekomen was) aengedient werdende dat overlant nae de Bahia moesten Marcheeren / datse ons noch groote ghenade deden / ende niet ghehouden waren / ons het leven te laten dat terstont voort moesten / alsoo al een Compagnie was uptghegaen / ons te convoyeren. Edoch een weynigh daer naer den Luptenant Tacheus dooz ten Fransman secretelyck gewaerschoot zijnde / dat de Compagnie die uptgegaen was / odyce hadde ons alle te vermoorden / ende datter geen uptkomst was als dienst te nemen / waer toe alle het volck terstont resolveerden doch also den Capiteyn Martin Serinhain, Alvero Frogosa d' Albuquerque gene macht hadden om dit volck aen te nemen sonder speciale last bande Gouverneurs / hebben daer met uptstel bekomen / ende quam de Compagnie wederom binnen. Oudertussen hoorde wy aen de strant / dapper met Canon schieten / ende des anderen-daeghs quamen in Serinhain veel geguesten en meest alle de gene die van de Portugese schepen gheblucht waren / ende verstonden hoe den Heer Admirael Lichthart de Portugese bloot in Tamandra hadde aengestaft ende gedestruuert / voozgebende dat d' onse gheen quartier en gaven / dien volgens ons oock begheerden te vermoorden / soo dat wy aldaer in geduyrige byesen bleven ende leefden.

De gebangens
presenteeren
upt byese bande
Doodt den by-
ant te dienen.

Lichthart aen
Camandare
met des vpa. its
Schepen doorn-
de.

Porto Calba
overgegeven.

Den 17 Dito / van Porto de Calbo / dat t' Sedert den 11 Augusty / als wannerse geheel belegerd bleven / verschepde sehermutselen met den vpant hebben gehad / die tot diverse malen d' onse tot by hare wallen quamen besoecken / daer op d' onse te met eenige uptvall' n deden / den 16 dito heeft den vpant een byef aen een stock daer een wit Maggeken aen was / vooz't Foort neder-stelt / den Commandeur Flury den selven doende halen / zijn de dooz Christoffel Lintz de Var Conselhos H e d' Engenko ende Capiteyn Mor bande Boeren van porto Calbo gescheven / waerinne was secker gebicht op rijn ghestelt / dat de Commandeur vooz alle het volck luyde dede lesen / hoe eene groote Armade aen Tamandare gelant / 't Recife te water met 30 Schepen / ende te lande belegerd was / als mede het pointaal dat het Foort Mauritius stich hadde over-

o verghegeben / dat Itamarica Paraiba ende Rio Grando soodanigh was / Anno 1645.
 ren geblocqueert / datter niets uyt noch in en konde / ende dat den Co^o September.
 niuck van Portugael het landt dooz gelde gekocht hadde / ende alle de
 belegeringh maer besleken werck was / ende veele groote kernisse hier
 van hadden / dat Roeladt Carpentier , ende andere bype in hare hupsen/
 ende Jughenjos woonden / ende datse met haer oock wel wilden hande-
 len / ende waeromme dat sy alleen het upterste souden verwachten /
 middelertijt hadden d'onse 8 a 10. Man de meeste nachten in Embu-
 schado om eenige ghevanghen ende rechte kontschap te krijghen / doch
 niet bekomen.

Den 24. Dito / quam tot Secours van des vpanst legheer / Ca-
 piteyn Lourenco Carneiro da Rousie met zijne Compagnie Bahise Sol-
 daten/komende van Serinhain, die het Commando vande geheele belege-
 ringe aennam / ende d'onse de selve siende komen/ vermeynden't haer
 ontfet te zijn/derhalven lieten het Vaendel wapen/en roerden den trom-
 mel, doch waren bedrogghen / ende wepnigh tijds daer naer quam den
 vaendigh van Loo Carneira 't Fort op eyschen / segghende : het poinc-
 tael ober was / ende een pder wederom in byeden naer hare wooningcken
 waren / ende dat sy uyt den Frans-man Pisor verstaen hadden/d'onse
 haer krupt nat ende bedorven was / ende den 5. September / quam den
 vooz3 vaendigh wederom die den Commandeur sende 't Fort weder-
 om opgeeycht hadden / den 9 dito quam eenen anderen vaendigh bin-
 nen 't Fort die 't selve vooz de laetste repse op-eychten / den welken
 verhaelden hoe den obersten Haus in de Barchie gheslagen / ende den 2
 deses St. Amoro ende haer leger gepasseert was / nae de Bahia gevang-
 ghen gaende/ende dat in wepnigh daghen't Recisso oock soude ober zijn/
 den Commandeur doch van beraet nemende / is den Vaendigh weder
 betrocken / ondertusschen begonden de Soldaten uyt dese tjdninghe on-
 willigh te werden / den 11 dito quam den Heer d'Engenho Domingo
 Gonfaz Mazagam met een anderen vaendigh binnen 't Fort antwooydt
 van zijn beraet versoekende/met byengende een Bries van Iohan Hick,
 aen zijn Broeder lob Hick , daer uyt het overgaen van 't Poinctael
 (dat andersins niet konden gelooben) hebben verstaen / soo dat op den
 15. deses den Luyttnant Nicolaes Ouden-dorp met den Jooode Isaacq
 Carvalha , als Tolck naer den vbandt sonden / ende quam wederom
 Domingo Gonfaz Masagam met den Vaendigh vooz3 binnen / ende
 wiert dien dagh 't accoozt getroffen / dat aen d'onse soude gheben goet
 quartier ende passagie ober de Zee na de Bahia/dien volgende op dato /
 den 17. September / met volle geweer / vliegghende Vaendel / slaende
 Trommel / ende byandende Tonten / nae Krijghs manieren up-
 trecken / volghens 't accoozt ende de Artikulen / die den Commandeur
 onder sich houdt / ende al-hoe-wel aen d'onse bequaem vaertuygh was
 beloofst / om naer de Bahia te gaen / is efter maer een kleyn Barcq
 verschaft / daer den Commandeur met 3 a 4 persoonen / in konden/ende
 moeste de reste / te weten / omtrent sestig man / ober Tant Marcheren
 ende

Anno 1645.
September.

ende bleven aldaer eenighe / als de Capiteyn bande Burgerijē / David de Vries, in zijne Engenho / ende andere die onder paspoort woonen.

't Fozt Mauri-
tio met accoojt
overgegeven.

Den 18. Dito van Rio St. Francisco uyt 't Fozt Mauritio, hoe dat 't sedert den 12. Augusti / als wanneer wy geheel belegert bleven / vanden Byandt verschepte aetacca hebben ghehadt / die nacht ende dagh d'onse niet rusten lieten / alsoose continuelijck met Snap-hanen van achter, eenighe Klippen / die dicht by de wallen zijn / Schooten / ende omtrent den 7. dito arriveerde in de Riviere Schipper Ian Hoen, met Divyses vooz't Fozt / ende dat in Seregippe Del Ree, den Commandeur Koyu sulckx vernemende / sondt twee Soldaten om op den besten middel den Schipper te waerschouwen bande belegheringhe / doch den Schipper te stout zijnde / wilde niet weder uyt loopen / ende werdt alsoo bande byandt ghenomen / met verlies van een Man ende 5 a 6 ghequetsten / ende die van buyten sonden aen d'onse verschepte geconnutteerde / haer latende voozstaen / 't Fozt vooz eenige Couralen Beesten van den Commandeur te koopē / waer over den Commandeur sich seer verstoozde / segghende : met gheen ver-raders te doen te hebben / ende dat niet als Krupt ende Loot ten besten hadden / derhalven van soodanighe Fjelterije niet begeerde te hooze / ober sulckx wel vertreeken mochte van waer hy gheko-men was / ende naer eenighe daghen wederom eenen ghesant aen d'onse ghesonden / mette ghevanghen die inde Bartq van Ian Hoen ghenomen waren / Rappozterende hoe den Heer Obersten Hous in de Bazgie gheslaghen / ende mette pncipaelste Officiereu ghevangen / ende nae de Bahia ober Landt ghevoert wierden / dattet Recisso mede soodanigh benauidt was / ende ghenoeghsaem te doen had-den / sich selven te reddē / ober sulckx gheen secours te verwach-ten hadden / 't welck groote verslaghenthepdt onder de Soldaten bzachte.

Derhalven met gemeene stemmen van accoozt soude spzeken / hebben Krijghs-Raet gehouden / hare Resolutie op't Papier gebzacht / ende ge-committeert om met den byand te handelen / Capiteyn Philippo Schachr, ende den Schepen Lubbert van Coeverden, so dat hare resolutie ende articulen supden als volghet.

Wy onderschzeven Officiereu alhier in't Fozt Mauritio aen Rio St. Francisco, van daghe zijnde den 17 September 1645 by malkanderen vergadert / ende uyt hocghdijngende noodt ende reden moubeert / ghe-lijck volgens verhaelt / 't vo noemde Fozt met accoozd aen den byand ober te geben.

I.

Mademael ons amunitie van Ojlog / te weten Krupt ende Lon) / die wy

Wp gedurende onse belegeringhe by de ses weecken / gelijk oock van te
 booren gemanageert hebben / nu rechte voort begeben heeft / ende niet
 meer voort handen is / als wp voort een reys inde Wandeliers konnen
 bergen / so dat wp voort niet hebben waer mede ons lijf konnen desen-
 deren.

Anno 1645.
 September.

2.

Om dat de Divyses van gelijken oock beginnen te begeben / vermits
 als morgen het laetste rantsoen vleys sal werden uptgegeven.

3.

Om dat naer alle Apparentie geen secours van't Reciffo te verwach-
 ten hebben / vermits wp seker genoeg hebben / dat de meeste part van
 ons volck met den Heer Luptenant Colonel Hous alrede geslagen is /
 ende dat het Reciffo sodanigh benautot is / datter sich selven qualick sal
 konnen redderen / ende als het al ghebeurden / dat een ofte twee Barc-
 quen met volck / ofte andere behoefsten souden moghen hier komen / so
 zijn wp versekerd / dat den vband alhier met 300 Man / ende om laegh
 met vaertuygh daer op legghen passen / om de selve ons af te nemen / ge-
 lijk alrede geschiet is.

4.

Om dat ons seeckerlijck bekendt is / dat des Opands Macht
 van daghe tot daghe vermeerderd (die teghenwoordigh inde Acht-
 hondert Man sijn) ende de onse ter contrarie vermindert / ghelijck
 als blijkt ; want wp ons niet stercker bevinden / te weten van
 gesont volck / als hondert seiven-en-beertigh Soldaten / Dertigh
 Crepns - Persoonen / ende twintigh vrye Luyden / is te samen
 hondert seivenentneghentigh koppen / die dienst konnen doen / en-
 de dat wp daer niet te besetten hebben voort eerst het Fort / 't welck
 twee hondert ses-en-estigh Roeden in 't begryp houdt / ten twee-
 den / een buyten werck voort de voort van 't Dertigh Roeden / tot
 de Defensie vande Water-haelders. Item / een voort-weeringh on-
 der aen de Klippen / daer Seiven Man alrijdt leggen moeten / tot
 Mentuatie van 't water / ende aenkomende secours / soo dat by de
 twee Roeden lanck voort peder Man komt te besetten / voort is 't
 oock bekend / datter gheen Palissaden om het Fort zijn / ende de
 Wallen die onlangs op gemackt sijn geweest zijn nu tegenwoordigh
 voort het Continuelijck Reghnen weder soo ontramponneert /
 ende vervallen / dat men van buyten ghemackelijck daer op
 loopen kan / ende soo dat men nae insien van Ooyghs
 C 3
 erba

Anno 1645.
September.

erbaerne onmogelijck is / met sodanige klepne macht / sulcke groote wijt-
loopende wercken teghens 't groot gewelt van den byandt te Maep-
teneren.

5.

Dat wy oock gene gelegentheydt hebben gehad om het Fort af te
slijden / vernidts het op Philippen leyd / ende binnen niet so veel aerde is
te bekomen / waer van men een ander wal soude konnen Formeren.

Atem / waer sulckx te doen geweest / so sout ons aen Materialen
ende volck gemanqueert hebben / de welke sodanige wercken die in
haest moeten gemaekt zijn / vereyschen.

6.

Dat ons volck dooz het slechte Tractement van lijf-tocht / continu-
elijck waken op de wallen / ende geen kleedinge aen 't lijf hebbende /
sodanigh vermoept ende flaewhertigh beginnen te werden so dat het
onmogelijck is de selve bozder dooz mutinatie te onthouden.

Also hebben wy naer rijpe deliberatie / dooz vernoeinde ende andere
Consideratien / gesamentlyck met malkanderen geresolveert / gelijck
wy resolveeren midts desen / teghen Moorgen / zynde den 18 deses met
den Spant in accoozt te treden / en naer dat wy 't accoozt best van hem
sullen ber krijgen konnen / te accepteren ; ende tot teycken der waerheyt
hebben wy sulckx met onse eygene handen gesamentlyck onderteykent.
Widus gedaen in onse vergaderinge alhier in 't Fort Mariuo dato utsu-
pra ende was geteykent.

D. V. Koyn
Hans Pieterfz Smit,
Huybert Dop
Hans Paap
Thomas Pouwelsz
Wolf Reurseits

Philip Schacht
Thomas Pay
Barent vlieger,
Boudewijn de Iager
Pieter Rotterdam,
Lubbert van Coeverden

Wy ondergeschreven Officieren alhier in 't Fort Maritio geven te ver-
staen / aen den Manhaften Nicolae Aranha, Commandeur over de
Portugese Croupen / alhier aen Rio St. Francisco, hoe dat wy gemo-
veert sijn dooz redenen ende oorsaeck / om met D. E. inoppoointement
te treden / aengaende onse Fortressen / op conditien dat D. E. ons vol-
gende poincten ende articulen sullen toestaen / waer toe ghecommitteert
sijn Capiteyn Philip Schacht, ende den Schepen Lubbert van Coe-
verden.

1. Dat

1.

Dat de Heer Nicola Aranha ons toestaet met alle man te moghen af-
trecken van hier tot het Reciffo / met vliegende vaendelen / Tamboers /
over ende onder ghewepr / Coeghels in den mondt / dobbeler vyzandende
Konten / gelijk de Soldaten maniere / ende haer luyden vooz desen ge-
schiet is.

2.

Dat wy allegader soo Soldaten / vyz luyden / Joden vyzouwen en-
de kunderen / alle onse Bagagie / Kisten ende Kassen / Negros ende
Negrumen / ende paerden / vyz ende ongemobeert mogen met ons ne-
men.

3.

Dat de Heer Nicola Aranha, ons bequaem vaertugh sal beschaffen /
waer mede wy neffens onse Bagagie bequamelijck naer 't Reciffo kon-
nen overkomen.

4.

Dat wy vyz Canons / die pder 6 pfer schieten moghen met haer
affputen niet ons nemen.

5.

Dat den vooznoemden Heer / een Officier met ons senden sal / om
ons vyz ende seecker sonder vyzder van des vyzants volck gemolesteert
te werden / naer het Reciffo te conuoperen / ende leveren sal in handen
van onse Heeren ende Meesters / ende by aldien 't Reciffo alrede mocht
te over wesen eer dat wy daer souden komen / soo sal den vooz Offi-
cier ons vyz sonder verder gemolesteert te werden / ons leveren aen den
Generael die aldaer sal Commanderen / de welcken sal gehouden zyn /
ons vyz Passagie te geben / naer ons Vaderlant.

6.

Dat wy mogen bersten werden / eer dat wy hier van daen gaen met
behoefstige lijff-tocht / ende fictalie waer mede wy bequamelijck over
wech konnen komen.

7. Dat

Anno 1645.
September.

24

Journael van

7.

Dat de gebangenen die tegenwoozdigh in haer handen zijn / byp sul-
len g e geben worden / ende met ons mogen gaen.

8.

Dat den Officier / die tot Conbop met ons gaet / sal gehouden zijn /
by aldien 't Reciffo mochte belegert wesen / ons byp ende ongeschindert
dooz des byants vloot op 't Reciffo te byzengen.

Van dese Artikulen heeft den Heer Nicola Aranha , sommighe toege-
staen / ende eenige niet / waer ober geresolveert is vooz de tweede male
den Capiteyn Schacht ende Coeverden derwaerts / als gecommitteerde
te senden / met dit volgende noch te versoeken / op de antwoorde van
Nicola Aranha.

1.

Dat naer dat wy ons geweer afghelept sullen hebben / onse baen-
delen van de stengent te moghen scheuren / by aldien wy de selve niet mo-
ghen mede nemen / Item dat wy ons Syd-geweer moghen mede ne-
men.

2.

Dat de Heer Nicola Aranha , sal respijt geben om te vertrecken drie
dagen / te weten / tot op den 21 September / gelijk Soldaten manie-
re verepscht.

3.

Dat alle Officieren / te weten / Capiteyns / Luytenants / Vaendzighs /
Sergeanten / Wacht-meesters / werck-baes / Schout / Schepen /
Secretaris / Commisen / ende Auditeur hare Negros ofte Negerin-
nen moghen mede nemen / om hare Bagagie te draghen.

4.

Dat wy allegaer soo veel Bagagie mogen met ons nemen / als wy
met onse slaven ende paerden sullen konnen draghen / sonder eenighsing
gebisiteert te werden.

5. Dat

Anno 1645.
September.

5.

Dat onse siecken ende gequetsten / nevens de Wijben ende kinderen / sonder haer Bagagie gheviseert te werden / byp moghen overghebracht werden naer de Bahia / met bequaem vaertupgh / ende conbop.

6.

Dat de Officieren ende byje luyden / nevens hare Wijben / elck een kist vol Bagagie / byp ende sonder gheviseert te worden / mogen met de Barcg over senden.

Antwoort van den Edel. Heer Nicola Aranha.

Antwoorde op alle de Propositien die den Heer Commandeur ende zyn Officieren mijn doen / dat ick haer toe stae de volghende Conditien.

1.

Alle sullen naer de Bahia ghesonden werden / gheconbopert van een Capiteyn / die ghehouden sal zyn W. C. aldaer te leveren / ende sullen uptreken met haer geweer / tot daer 't ons belieft / de Officieren sullen met haer nemen haer Zjdt-geweer / ende sullen uptreken met geweer op de Schouder s / hoeghjels in de mondt / brandende Lonten / slaende Crommen / ende bliegende Paendels / gelijk Oorloghs maniere / ende byj byje luyden sullen mogen behouden haer houtwers.

2.

Alle Officieren sullen met haer nemen hare Bagagie / ende de Soldaten 't hare / ende noch staen wy toe pder Officier een Reger / die op een Lijste sullen staen.

3.

Den tijdt die ick ghebe / is tot Morghen-ochtent ten acht uren / alsoo d' Inwoonders my gheen meerder tijdt willen vergunnen / doch de Hoof-Officieren sullen by my mogen bljben in 't Foyt / so lange alst haer belieft.

D

Dat

Anno 1645.
September.

26

Journal van

4.

**Dat aen Vrouwen en kleederen niet sal geroert werden/ ende de Hoofst-
Officieren salmen paerden bestellen tot inde Bahia.**

5.

**Zal een barcq bestelt werden / daerinne de vrouwen / kinderen / ende
gequesten mogen gaen ende staen / waer toe datse hier inne moge seffe-
pen de Bagagie diese overlandt niet dzagen kunnen : de vyve luyden sul-
len oock moghen upttrecken met haer kleederen ende knap sacken.**

**Dit is 't gene ick toe-gestaen heb aen de Hollanders/ also ick niet ge-
hoimen ben om haer oozlogh aen te doen / maer omme de inwoonders te
seconderen die om gene redenen toestaen ick meerder consentere: ende op
dat hier aen niet mangueren sal / hebbe gemaeckt dit papier / op heden
den 18 September 1645. ende was geteckent by de volghende / dat als
Capiteynen waren.**

Nicola Aranha Patechequo
Valentijn da Roche
Adriaen da Roche
Francisco Lopes de Mattos.

Diogo d'Oliveiro Serp.
Pedro Aranha
Ja'sper Ferdinandus Vilan.

**Op ondergeschreven Officieren in 't Foyt Mauritio, verklaren midts
desen / nademael wy niet meer verkrighen konnen het vooz's accoozt
hier boven verhaelt te accepteren / ende daermede te vzeden te wesen /
ende tot teycken der waerhepdt hebben wy sulchs gesamentlijk onder-
tepkent / aldus ghedaen in 't Foyt Mauritius, aen Rio St. Francisco,
in onse vergaderinge / den 18 September 1645. ende was onder-teek-
kent :**

D. V. Koyn
Philip Schacht
Thomas Pay
Hans Pietersz Smit,
Wolf Koeffits

Willem Cloor,
Hans Paap
Boudewijn de Jager
Pieter Rotterdam,
Lubbert van Coeverden.

**Maer 't bertreck vande Commandeur ende Soldaten / die ob erlant
na de Bahia Marcheerden / arriveert inde Riviere / Capiteyn Willem
Lambertsz, by hem hebbende een Doek-boot / ende drie Bertguen /
wel van gheschut versien / met ordze om d' onse van 't Foyt Mauri-
tio**

rio porto de Calvo, ende Seregippe del Rey af te halen / ende naer 't Rie-
ciffio te bzingen / den Commandeur Nicola Aranha, fiondt derwaert
een Carravel (daer de Bagagie van de overgheghebene al ghein-
barcqueert was) met een Barcqvbol Soldaten / om teghens de Ne-
derlanders te bechten / doch teghen den anderen aenkomende /
fchoot Capiteyn Willem met zijn flucken / ende den Wyant haer Carra-
vel, op een dzooghte verfeplende / fprongen na wepnigh feherpmutferens
alle over boort / soo dat ons epgene Natie den eenen des anderens goet
plunderden / verliesende alsoo d' overgegebene alle 't hare / ende fonde
Capiteyn Willem de Carravel verbandt hebben / hadden de Neder-
landtsche vrouwen daer niet voozghebeden / want den Comman-
deur Aranha liet sich hoozen / by aldien de Hollanders de Carravel
verbanden / de vrouwen ende de kinderen te sullen laten vermoorden /
ende wepnigh tijds daer nae is Capiteyn Willem wederomme upt de
Rivier vertrocken / alsoo tot het ontfet drie daghen te laet ghekomen
was.

NB. Staet te Noteren / dat op dese tijt 't Foz tin Seregippe del Rey
daer Commandeur was den Luptenant Hans Vogels, door een Cap-
teyn van de Bahia Don Ioan de Soufe, oock beleert zijnde / sich mede
heeft overghegheven / alsoo 't laetste Broodt in den Oven was / ende
anders met te eten hadden / waer van krupdt ende Amittie
meer als wel versien / doch 't Fozt Mauritius ende Porto de Calvo,
tamelijcken van kost versien zijnde / meest upt ghebyeck van krupdt
ende Lonte hebben moeten overgeven.

Seregippo del
Rey overgege-
ven.

Dito / t' sedert den negenden deses in Serinhain in 't gat ghelegghen /
arriverde den 14 a 15 dito aldaer eenen trouw ghevanghenen die haer
aen 't Pointget hadden overgegheven / ontfant de 60 Man sterck
zijnde / die in een ander gat wierden gelept / soo dat men met haer niet
sprecken mochte.

Den 16. Dito quamen tijdinghe hoe onse trouw den dienst gheresu-
seert was / ende wiert ons aengeleght / op Morge overlant nae
de Bahia te Marcheren / ons niet anders te verstaen gevende / als
dat ons op den wegh souden neder maken : des anderen daeghs /
den 17. Dito / 's morgens quamen eenighe duptsche vrouwen / die
aldaer onder paspoort met het overgaen van 't Fozt waren blijven
woonen (ende met ons niet spreken mochten) de deure van het Gat daer
wy in lagen / heen ende weder schuyvende / passeeren / ende eel wepnigh
daer na quam Capiteyn Hick, om zijn af-sehept van ons te nemen /
ende zinnen dienaer hem volghende / quamen by ons binnen / die
beyde soo hartigh schreyden / dat zy met ons niet spreken konden /
't welck veel stoute Soldaten / tot schreyen betwerghde / ende als
wy vzaegghden offer swarighepdt was / werdt ons gheantwoort
soo den Crouw van de Caep met ons Marcheerden (die niet

De gevangens
het dienen gere-
feizeert ende
moete overlant
na de Bahia.
De gevangens
in doots peric-
kel.

Anno 1645
September.

accoordt overghegaen / ende wy bechtende in 't Veldt ghenomen waren) gheen perijckel liepen : maer andersins sweghen stil / so dat wy bupten de deure alle op eenen rijgh ghestelt zijnde / ons besochten : ende eenighe messen / die noch onder sommighe waren / af ghenomen ; Onsen Troup bestaende in 3 Lijutenantz / 2 Waendrijghs / 6 Sargeanten / Iacob Vermeulen ende wy / met noch 36 ghemeene Soldaten die alle in de Dargien ghebanghen waren ghekregghen / bupten ghebracht zijnde / den Troep vande de Caep aldaer blijvende / in 't upttreren van 't Doorp schjepden de duytsche Vrouwen bitterlijck / so dat anders niet wisten als dat onse laeste tijdt ghekomen was / Marcheerende alsoo naer St. Amaro in groote vreesse / ende van daer naer Rio Froznora , geacompagneert van eenighe boeren / alwaer wy des Naermiddaeghs quamen / ende t' Sabonts arriveerden daer oock den Troep vande Caep / soo dat daer dooz veel beter te byeden bleven.

Den 18 Dito quamen in Oena , alwaer in 't Doorp veel Brasiliaen / ende Boeren in 't gheweer vonden staen / dat ons weder nieuwe vreesse maecte / ende sijn des nachts inde Molen van Diogo Pays ghebleven.

Den 19. Dito ghecompagneert van twee Compagnien Boeren / ende quamen des nachts omtrent te elfuuren inde Molen van Rodrigo de Barros (hebbende dien Dagh 32 goede Bergen gepassert / ende stijf negen goede Molien ghemareheert) daer wy des anderen daeghs stil bleven / ende verstonden aldaer 't overgaen van Porto do Calvo , alwaer sy met het volck van de Caep quamen te sprekken / ende verstonden upt Iacob Daffine (die in St. Anthoni ghelaten hadden) hoe hem Pedro Marinho Falcao' naer ons vertreckt upt St. Anthonij de Cabo in kettingh hadde doen klinken / hem beschuldighende dat hy even vooz de Revolte eenen Bries aen de Hooghe Raden hadde gheschreven / upt een secker Portugees verstaen te hebben / dat den Rittmeester Ley , ende Capiteyn Hick kennisse van dese revolte hadden / welcken Bries de Heer Bulstraten aen Capiteyn Ley (te samen Compere's zijnde) soude hebben ghesonden / om te sien wat van hem gheseght wierde / die Pedro Marinha Falcao sepden van den Rittmeester Ley (sijn Swagher wesende / ontfanghen te hebben / ende hem konde thoonen / ende ten ware om den vooznoe. inden Bries / dat noch Hooghstraten , Ley , ofte Hick niet wisten 't Fozt van der Duffen soude hebben ghegaen / maer nu om haere eeres halven / hadden moeten doen ; dat hy oock over sulckx oorsaecke was / dat den Oorlogh aldaer aen de Caep soo langhe duerden / bezegghende soo haest het Fozt over was hem soude doen op hanghen / weynigh daghen naer

De vange te
verm. ende
haer lae te
getozen is.

Jacob Daffine
in doots woode
over misse
dooz Bulstra-
ten aen Ley
getonden

het **Foxt** over was / is by den **Auditeur Generael Ferdinandus** **Brabo da Zilva** , gheintenseiert / ende byp ghekendt / hem consenterende **Anna de Bahia** te mogen gaen. Anno 1645.
October.

Den 21. Dito / geconbopeert van 60 a 70 **Matroosen** / die hare **Schepen** van d' onse aen **Tamandare** waren genomen / eude alles ghesplundert / alleen gheluckigh haer het **leven** was overgebleven / die met ons tot in de **Bahia** sullen gaen / soo dat wy des **avonts** in **Catharegibi** quamen / ende den

22. Dito inde **Woolen** van **Domgos Gonfalias Masagam** passerende / quamen des **avonts** in de **Woolen** van **St. Anthony Grando** , aldaer den **Commis** van **Diemen** met noch 3 a 4 **Duytschen** van **Porro de Calvo** , saghen eenighe **Bagagie** by haer hebbende / doch mochten metten anderen niet sprecken / ende quamen den **23. deses** aende **Rebierre** / **St. Anthony de Grando** , aen de **strait** / ende so **voorts** nae **Allagoa** , alwaer wy de **Ghebanghenen** van **Ponto de Calvo** , die **voorz** ons ghemarcheert waren / onderhaelden ; ende quamen ontrent **October** aende **Rio St. Francisco** , bindende 't **Foxt** in des **Wyandts** handen / die doende waren het selve te slechten / ende alsoo de **Boeren** van dat **quartier** aenhielden ons te vermoorden / heeft den **Commantueur Nicolaes Aranha** ons over de **Rivieren** doen setten / alwaer wy meer verseeckert waren / ende vonden aldaer drie **Duytschen** / die onlanghs aldaer vermoort waren / soo dat wy daer drie **dagh**en rusteden / ende **voorts** **Marcheerende** nae **Rio St. Francisco** , vonden op den **wegh** 6 a 7 **dooden** / die **hoytelijck** sekenen vermoort te sijn / ende verstoncken naderhandt / datse van de **Troepen** van **Rio St. Francisco** , ende **Seregippe Del Rey** achter ghebleven waren.

De boeren
houden aen de
gebangens te
vermoorden.

Ick was doen seer **qualijck** ghestelt met **Bloedt-sweeren** onder de **voeten** / ende een **grootte** **Apostunie** binnen aen 't **dicke** van 't **been** die **doorz** brack / ende een **groot** **gat** maecte / ende niet hebbende om 't selve te ghesensen / soo dat by naer achter ghebleven soude hebben / ten **ware** my dese **Dooden** **grootte** **vreese** hadden aenghebracht / te meer alsoo alle die van onse **Croupen** achterbleven / ende met **Marcheeren** konden / wierden **terstont** neder ghemaeckt / soo dat van de **noodt** een **deught** moest ghemaect sijn / **vozdts** **Marcheerende** **doorz** de **Maeca** van **St. Ioan** , alwaer wy **grootte** **hongher** leden (gheelijck wy de **gantsche** **Keyse** **grootte** **Commer** **verdragh**en hebben) ende een seer **vuylen** **wegh** hadden / die **naeuwelijck** te ghybrucken was / soo dat wy den **24** **dito** aen het **Casteel** **St. Philippo** quamen / ende van daer met een **Warcq** (om de **Fortificatie** niet te passeren) in de **Bahia** ghebracht / soo dat den **25** **Dito** **Smorghens** binnen de **Stadt** **St. Salvador** sijn ghearriveert / **Godt** hebbe **lof** / die ons van een soo **grooten** **perjckel** heeft **laren**

De ghebangen
nen arriveeren
inde Bahia.

Annq 1645
September,

laten by komen ende behouden Keys heeft gegeven / wy hebben van onsen Croup 15 Man achter ghelaten / die eenige voor onse ooghen zijn gedoodt / ende de reste vertrouwe oock niet te voorschijn sullen komen / de Soldaten wierden vanden Coninck vier ende een halve stuyver daeghs / ende alle Maente een alg. Farinje (ghelijck de Soldaten van den Coninck hebben) tot Kantsoen ghegeven / ende de Officieren in Borghers huyfen gelogeert / ende ick tot Gregorio Mendez Bzandan / die my seer qualijck Cracteerde / den Heer Oversten Hous , Commandeur Listrij , ende Capiteyn Wilschut , waren eenighe daghen voor ons gearriveert / die te samen in een huyfs ghevangen waren / sonder dat pemandt met haer spzeeken mochten : De Commandeurs Koyn, Flory, ende Hans Vogel, vertroocken den 27. Dito in twee Carravellen naer Portugael / den 27 dito arriveerden in de Bahja van Ije de Madere twee Carravellen met 300 Man.

Ady den 2. December, quamen uyt Portugael 3 Carravellen , in hebende 150 Man / ende des nachts wierden 200 Soldaten in twee Carravellen naer Pharnambuco gesonden.

Den 5. dito arriveerde uyt Portugael 1 Carravel met 50 Soldaten / ende tegens den avondt / is 600 Man in 't gheveer geweest / die des nachts bedecktelijck naer Pharnambuco Marcheerden.

Den 7. Dito zijn twee Carravellen nae Phernambuco vertroocken / d'ene met amunitie van Ooplogh / ende d'ander met koopmanschappen / meest aengaende Pieter loosten Boeck , die in Persoon mede derwaerts gingh.

Den 11. dito arriveerde inde Bahja de Heer Ritmeester Ley, Capiteyn Iohan Hick, ende Hendrick Mondius, met verschepe andere rapporterende dat de Portugesen op 't Eplant Camarica 't hooft hadden gestooten / ende dat Capiteyn Claes Claesz by de Portugesen dende / met 64 uytghelesene Soldaten naer 't Recisso waren overgeloopen / ende dat dienvolgens de Portugesen de Nederlanders die by haer dienden / een goeden Croup / wel 300 Man sterk) alle hadden vernoozt / midsgaders verscheyden Croupen ghevanghen / diese op den wegh nae de Bahja / seer deerlijck hebben ter neder gemaect / sonder aensien van Vrouwen ende kinderen / die in Scrinjain ende op andere plaatsen onder paspoozten waren blijven wonen / ende dat de Gouverneurs een Placcaet hadden doen affigeren / niemantdt wooninghe te Consenteren / als den verrader Hooghstraten, Albert Gerritsz Wedde, Iob Hick, Francisco Latour, die by haer als Sergeant Majoor dient / Daniel de Haen, ende Roelant Carpentier, wiens namen sijn 't voorschreven Placcaet hebben verhaect / ende de reste bleven aen alle rigreur overgegeven / ofte moesten haer nae de Bahja retireren.

Den 12. Dito verthoonde sich een Hollands Schip inde Bap recht voor de Stadt / ende des avondts vertroocken de Carravellen weder met 150 Soldaten / om op 't voorschreven Schip te krupffen / doch quamen overrichter saecke weder binnen.

Moozdt in
Pharnambuco

Den 14 dito arriveerden 2 Carravellen uyt Lisbona d'ette met 50 Soldaten / ende d'ander met Amunitie van Oozlogh / te weten gheschut / Anno 1646. krupt ende Lonten &c. Januarij.

Den 15. dito / arriveert 't Schip van de Contractament / Matheus Lopes Franco / uyt de Cabo St. Augustijn komende / zijnde van't voozschreven Hollands Schip ghejaeght / ende gheresolveert gheweest / by aldiende Hollander hem niet verlaten hadde / hem teghens de Wal te jagen.

Den 16. Dito quam tijdinge dat de Hollanders eenige Carravellen met Wijnen / van Ilje Madere komende / ende t'Reciffo hadden moeten aendoen / van de Hollanders genomen / ende alle het volck aende Rede opgheshanghen.

Den 19. Dito arriveerden David de Vries, ende den Auditeur Generael Francisco Brabo da Zilva, die van den Gouverneur op ontboden was / om reden te geven vanden grooten Moordt / die in Pharnambuco in swangh gingh.

Den 21. Dito zijn inde Bahia dooz Ioan Ferdinandus Viere gevanghen ghesonden / de volgende Portugesen / om dat sy haer niet met de gerevolteerden wilden conjungeren / waer onder den genen is / die een vande eerste ontdeckers der Conspiratie / ende Verraderije is geweest / Segualificcer de Portugesen dooz Viere in de Bahia ghevangen ghebracht.

Antonio d' Olivier, Francisco d' Olivier, Pedro Lopes de Viera, Duarte Nunes, Diogo Mines, Funes Cosmo d'Abreu, Jaques Feres, Iohan Dias, Bijta Gonsalvo, Nova Mora, met zijn Broeder / ende twee a drie anderen / dat gheen vande minste uyt Pharnambuco zijn / ende werden van den Gouverneur Anthony Thelles qualijck ghehandelt.

Ady Den 2 Januarij quam tijdinge dat d'onse een Carravel met Backel-jau hadden genomen.

Den 6. Dito is den Heer Obersten Hous in een Carravel uyt de Bahia naer Portugal t' Sept gegaen / heen ende weder by den Gouverneur zijn afschept ghenomen hebbende / is dooz eenige Capiteynen aen boozt gebzacht.

Den 11. Dito quam inde Bahia te water Francisco Latour, doende Raport van den Oozlogh in Phernambuco ende met een zyn Commissie verzoekende.

Den selfden dito / den 8 verleden / is alhier uyt Angola gearriveert een Vacht met 200 Negzos / met tijdinghe dat de Gouverneur Pedro Sefar, met twee groote Schepen volghen souden / die den 14 ende den 15 arriveerden / met brenghende 2000 Stuckr Negzos / waer van 900 stuckr den Gouverneur Pedro Sefar particulier toe behoorden / en de reste booz de Dominie van den Koninck.

Den 14. Dito is Latour wederom na Phernambuco vertrocken / met hem gaerde Hendrick Hondius, Schoon-Soon van den Verrader Hooghstraten, ende gingh den gemeene spraeck dat hem een somme Gelds was niet ghegeven / om t'een of t'ander Foxt, ende specialijcken was

Anno 1645. **Was gheseyt / d' Effogados daer met te incoorporeren / ende gingh ooch den roep / dat den Gouverneur Antonio Telles nae Pharnambuco soude vertrecken / om den Oozlogh te verbojderen / latende de Bahia onder den Gouverneur Pedro Sefar.**

Ady **Den 8 Februarij, quam tijdinge / dat Camaraon aen Rio Grande geslagen ende selfs vermits wiert / ende dat Henrico Dias, bermepnende sich vast te maken op 't Eplandeken / inde Rebiere Capwart by van de Compagnie upt de Effogados geslagen waren / met verlies aen beyde sijden.**

Den 22. Dito isser een Post upt haer Leger van Pharnambuco gheskomen / tijdinge b; engende / dat d' onse vooz 6 weken / een Barcq ghesnomen hadden / met kruyt ende Lonten / so tot assistentie van haer Leger / van hier vertrocken was; Met de voorszeyden Post is gekomen een brief vanden verrader Hooghstraten, aen zyn Schoon-Soon Honadius gedateert / van den 25 ende den 28 Januarij 1646. groot zijnde omtrent drie vellen / met zyn epgghen handt gheschreven, waer van de principaelste poincten materie van staet zijnde / aldus luyden.

Mislike vande verrader Hooghstraten / om den Gouverneur Antonio Telles Becommiceert te werden.

Eerstelijck / daer hy aen zyn Schoon Soon klaeght over het quaedt Gouvernement in Pharnambuco, dat de Gouverneurs aldaer den tijdt dooz b; achtten met slapen / ende Spelen: ende d' t Martin Soaris Morno hem het Gouvernement meest aennam / ende 't minste daer toe dede / met traachtende om eenighe vojdere conquesten te doen. Dat de Soldaten groote Hofaliteyt aen de inwoonders bedryven / ende speciaelijck de Negros van Hendrico Dias, die de luyden hare Negros upt de kettingen ontfloeden / ende wegh voerden / ende als de epgghaers quamen klagen / dat de Gouverneurs daerom laechten.

Dat die om dief-thael / ende schelmstukken by de Auditeur in appaerentie genomen zijnde / sonder ghehoort ofte gestraft te werden / van den Gouverneur wederom werden los ghelaten: dat oock Soldaten in zyn huys hebben gewest / die aldaer Beesten / Kalben / ende Schapen hebben gheslacht / 't welek zyn Wifvrouw wilde defenderen / seyden dat sy met haer Man ende dochters Flamengos waren / ende dien volgens / al wat sy beslooten / haerheden toe quam: ende sose niet begcerden te swijgen / dat se haer huys met al dat daer in was / samen verbranden souden / ende als sy sulcx aen Martin Soaris klaeghde / kreegh tot antwoort dat se wel wat anders te doen hadden / als daer op te leiten; Waer upt kan ghesien werden / die den dienst van zyn Majesteit behartigen / ende gaerne wel saghden / niet ea werden gheacht: ende dat die mael goede occasie hadden aengetwesen / om het ffozt de Wyf hoek te winnen / doen den vyant swach ende weynigh van kruyt / ende Dires versien was / ende so merckelijcken dienst aen zyne Koninklijke Majesteit hadden konnen ghedaen worden / maer by de Gouverneurs geen ghehoor konden krijgen / van nu dooz 't Secours dat den vyant bekomen heeft / verb; was / datter andere genoegh versien waren van Negros / die van 't Reciffo op gebangen waren / ende hem vooz zynen dienst

dienst niet en had den gegeven / dat alle 't gene vooren verhaelt is / geen belooninghe vooz zijne ghetrouwde diensten waren / die hy aen den Koninck / met het overleveren van 't Fort hadde ghebaen / dat hem soo doende zijn beloften niet na gekomen wierden.

Anno 1646;
Februarij.

hoe dat de boeren dooz 't quaet Gouvernement seer onlustigh waren / ende geen drie hondert Man hy den anderen konden krijgen / also na hare hupfen ende bossen verlieden / dat oversulckr andere Gouverneurs in Pharnambuco dienden gesonden te werden / in plaets van Martin Soaris ende Ioan Ferdinandus Viere, ofte dat se niet souden conquesteren 't gene sy vernemen.

Dat vanden vbandt op Ilje Fernando de Noronha ghesonden waren / 2000 stuckr Negros / daer oock wel een bequamen aenslach op konde gemaekt werden / op dat zijn Konincklijcke Majestejt oock eenige vruchten uyt Brasyl soude mogen trecken.

Dat hy oock wel wenschte zijn Hardidos verkocht hadde / ende al uyt Pharnambuco was / om den Coninck in Portugael meerder dienst te doen.

hoe dat Albert Gerritsz Wedda, sich op den 5 Januarij, in den Capel van Sr. Ioseph, in presentie van Andre Vidal, ende de Lusuyten, hadde ghebiegt / ende 't Sacrament ontfangen / ende dat hy de Gouverneurs ende Iesuiten so hadde weten te flatteren / dat hy (beneffens Francisco Bringeel) vooz Ambassadeur naer Portugael is ghecommitteert / doch dat liever ghesien soude hebben / dat se een ander bequaem per soon daer toe hadden genomen / als Iob Hick, die beter inde Portugese sprack erbaren is / ende naderhant inde Carravelle gheingarcqueert zijnde / om naer Portugael te gaen / is in Tamandare aen strand gejaecht / daer de gezanten met alle het volck haer aen lant salbeerden / ende van de Hollanders met hoogwater daer af ghehaelt / ende naer 't Recife gebzacht / met 300 kisten supcher / een partj Tabacq / voozs recommandeerde aen zijn Schoon Soon de groetenisse / en aen alle de Officiren inde Bahia / als Piere Corea Dagama, Ioan da Rouje, Rebelienje, ende Anthoni de Fretas, met sonderlinge recommandatie / desen dagh met den Heer Gouverneur Anthoni Telles da Silva te Communiceren / op dat in alles mochte voosien ende gheremedieert werden / dato ut supra ende was getekent D. van Hooghstraten.

Sweers haert
aen dese Brief
ve / ende opent
ende opent de
selve.

Ende also Hondius weder na Pharnambuco vertrocken was / ende oozdye gelaten hadde aen Isaac Sweers, so eenighe brieven quamen / de selve aen te vaerden / die desen te hant ghekomen is / en aen een sekere brient gecommuniceert (en hebbe also een copije bekomen) die hem versochten de selve bries wilden consumeren / en niet aen 't licht mochte komen / op dat de bisozdye / en 't quaet Gouvernement onder haer mogte tocnemē / en dat doe den Heer Gouverneur Generael / gheen kennisse mochte krijghen van de Negros op Ilho Fernando de Noronha, ende de Compagnie van sodanige schade mochte bewaert blijven / doch Dito Sweers 't selve / niet verder komende / secreet gehouden / heeft sulck (na dat Iohannes van Broeck-huyten copije daer van hadde) aen den Ritmeester Ley gecommuniceert / ende

Sweers le-
vert een brief
aen Rep.

Anno 1645
Februarij.

hem den bries in presentie van Capiteyn Hick overghegeven / derhalven met den anderen overleggende / wat met desen bries diende gedaen / Capiteyn Hick septe dat men se sou verbanden / Ley daer op replicerende dat haer wel bekend was / Sweers niet secret te zijn / en by aldien dat den Gouverneur quame te weten / dat sodanighen bries onder haer handen geweest was / en die niet komende te voorschijn brengen / dat ober sulcks op 't hoogste inde kleim soude geraken / Derhalve na eenige dagen den selven met Piere Corea Dagama communicerende / die hem reconmandeerden sulckx vooz den Gouverneur niet te verswijgen / dien volgende heeft Ley den vooznoemden bries dooz den Admirant Paulo de Barnos, den Gouverneur doen leveren / so dat Ley dooz Francisco Latour by den Gouverneur in desgratie is gezoacht / zijnde weder in goet vertrouwen geraecht.

Ley doet hoodstraten bries de Gouverneur behandighen.

Dato metten vooznoemden post quam oock tijdingh dat de Portugeze de Cambialen in Pharnambuco verbanden / en dat de Gouverneurs 't selve oock aen de Boeren van Pharnambuco hadden geozdonneert / ende dat se sich na de Vargie souden verboegen / om aldaer haer macht by een te hebben / maer hadden tot antwoort gegeven / dat se daer toe niet konden resolveeren / en niet gesint waren derwaerts te gaen / maer dat se bewaren wilden 't gene sy noch hadden / waer op Andre de Vidal met een Croup derwaerts was gemarcheert / om haer te Constringeren.

Sweers ende Broeckhuyzen sijn dooz hoodstraten bries in't gat gewoopen.

Den 29 dito / also Iohannes van Broeck-huyzen den voozschreven bries hadde gecopieert / en die niet genoegh heeft weten te verbergen / so dat sijn Ho'pis daer hy Logeerde suspitie kreegh / dat den voozschreven Broeck-huyzen pers secrets moest schrijven / is derhalven dooz een Portugees Luytenant aengetast / die hem Dito bries af haelden / en vooz den Gouverneur ghebzaecht zijnde / moeste bekennen van wien hy de voozschreven copije bekomen hadde / ende is met Isaac Sweers s'anderendaegs den 30 dito in't gat gewoopen en haer saken den gerechte overgegeven.

Derlehpde discouzen / die Ley met den Gouverneur Anthoni Telles ghehad heeft.

Ende also den Ritmeester Ley te met den Gouverneur versochte heeft verscheyde discouzen met hem gehad (die hy) my (also ick met hem byp was / en my veel van zijne secreten vertrouwde). Idus wederomme heeft verhaelt sprekende van dese rebolte.

Hoe dat de Hollanders op 't hoogste qualijck namen / als of noyt diergelijke gesehiet was / 't gene nu in Pharnambuco is gepasseert / daer hy sich gans van wilde ontschuldigen / seggende: hoe dat hem van de Heeren Hoogen Raden Ambassadeurs ghesonden waren / met briesen vanden Sproner ende rebolte / ober sulcx aen hem versochten / dat hy personen van qualiteyt senden soude / om dooz zijn authoziteyt de selve rebellen te stille / ende in ghevolgh van dien hadde derwaerts ghesonden de Maistros del Campo, Martin Soaris Moreno, ende Andre Vidal de Negraira, met eere Troepe Soldaten / also hy septe / sonder volck niet konde doen / om de Rebellen / op 't versoek van de Nederlanders in ruste te brengen / en alse in Pharnambuco arriveerde / bonden de sake so gestelt / dat de Nederlanders met de Rebellen eenen velt-slagh hadden gedaen / niet trachtten als de selve te vernielen / ende te vermoorden / dat se dienvolgens ghesonden wa-

ren.

ren hare eyghene natie vooz sodanige **C**hirannije te helpen defenderen/overfulcx sustineerden geensins den vyeede overtreden te hebben/dat oock de instructien die hy aen zijne Colonellen hadde verleent / de Hollanders wel mochten lesen/ende so sy tegen den selven gedaen hebben/souden haer doen den kop wegh slaen / want so hy buyten ordze van zijnen Koninck ginge/hem niet anders soude wederbaren / noch verder verhalende/ dat de Portugese Natie vande Hollanders verscheyde affronten waren overkomen/als mettet innemen/ in tijt van vreden/so hy seyde) vande Maranhon Angola, en St. Thome, daer nochtans Piero Coreo Dagama in tijdt van't vertrck van de blote / en na de acclamatie van zijne Coninck op't Ricisso was/ en tegens zjn Excellentie den Graue van Nassau hadde geprotesteert/dat desselue Armade niet mochte gaen op de Landen van zijnen Coninck/waer op hem was geantwoort/sulcx niet soude geschieden/welch proteste mede in zjn Secretarije getepkent hadde/en alle de werelt konde laten sien. Dat oock de Hollanders in sijne tegenwoordigheyt een Scheepke dat upt Portugael gekomen was/inde Bahia hadde verneestert en wegh geboert / t welch dooz de Portugesen wiert af gelopen/en weder binnen de Bahia gebzacht/waer van hy de Nederlanders aen sijnen Coninck hadde gesonden om daer van te disponneren/ en oock aenden Graue van Nassau geschreyden/die sich van alles excuseerde/dat sonder sijn kennisse ware geschiet / onderentusschen hadden noyt konnen vernemen dat den Capiteyn van 't Hollands Schip over de faute is gestraft gheweest/so dat hy seyde de Hollanders de Portugese Natie ober al / en op alle manieren affronteerden/ en dat noch het slimste was/ dat se sustineerden/gehouden te zyn/t selve te verdzagen / als ofse des Hollanders subjecten waren/derhalven seyden zijnen Coninck niet veel aen ghelegen te zyn/of hy met de Hollanders oorloch hadde: dat hem oock die van't Ricisso/dooz een Portugees Ambassadeur, den Sargiant Magaoz Magalijans hadden laten seggen/hoese hem in korten soude komen besochten/tot welcken eynde sy acht dupsent Soldaten onder den Heer Schop en Hinderlom,upt Nederlant verwachteden/doch dat hem seer lief was van de selve versoecht te werden/also verstant datse goede Soldaten waren doch datse hem oock binden soude, tot welcken eynde hy sterck aen de fortificatie/dooz zijne Soldaten(daer de Officiren als septoys dienen)doet arbeeden/doende de selve verhoogen / verstercken / ende verstercken,latende de Stad af sijnden (gelijck de Hollanders/die vooz desen hebben gehad om in klepnte (de buyten wercken verlozen zijnde) gedefendeert konden wercken/latende sich selven dagelijckx aen de wercken binden/en doet het seer behartigen / beginnende tusschen de Poort van St.Bento ende de Capel van Nossa Sr. da Sterra een Bollwerk af te sijnden / en tot een Kath te maken/daer 7 a 8 stucken op sullen staen ende de Poort van St Anthony, en St.Bento, bequamelijck sal komen Commandeeren:doch also den Colonel Rebellenje, en de Luptenant Colonel Anthony da Frytas,geen Regimenten hebbende/haer den eersten dach vont wercken(sijnde den 26 Febyuarj laest leden)aldaer niet lieten binden/also se niet te Commandeeren

Anno 1646.
Martij.

Den Conberneur Anthony Theloes doet de Bento verstercken/ende vzeest vooz belegeret te worden.

Anno 1646.
Marty.

hebben/ heeft de Gouverneur de selve gedeposteert/ en belast/ de namen in des Coninckr boeck uyt te doen/ alsoe zijns Majestepts dienst hadden gerefuseert/ de Bozgerje moeten in personen alle dagen/ van Smozgens vzoegh/ tot 8 a 9 upzen met twee/ naderhant met een Compagnie daegs (behalven dat haer een Tax van Negros/ yder naer zijn ghelegentheyt daegs/ tot mercken te leveren/ op gelept is) aen de fortificatie wercken/ en heeft ordze gestelt dat de boeren so haestse pets vernemen/ sich datelijck na de Stadt sullen verwoegen/ ende beroemt sich dan ses duplent man binnen de selve te konnen hebben / dat mijn oordeel niet veel bobent de 4000. sal konnen zijn / alsoo naer mijn beste kennisse niet meer als de volgende macht binnen de selve heeft.

24 a 25 Compagnie Soldaten yder 60 a 70 man , is	1750.
4 Compagnie Burgers yder 60 a 70 man , is	280.
1 Compagnie Moulaten die onlang eerst gemaect was, en omtrent	60.
4 Compagnie die noch soudten ghemaect werden, te weten, 2 Compagnie Studenten, dat noch meest Jongens sijn, ende gheen geweer sullen konden gebruycken , een Compagnie Rooplyuden knechts, ende een Compagnie Negros, die op 't hooghste sullen vutbrengen.	350
<hr/>	
34. Compagnien te samen Coppem ,	2440

Staet oock te gedencken / dat binnen de Bahia zijn vier Cloosters / als vande Jesuyten / St. Francisco de Carmaliten, ende St. Bento, die pder dooz malkanderen op 't hooghste mogen hebben 40 a 50 Papen / met welke macht hy seght de Stad beter te sullen konnen bewaren, als de Hollanders/ die de selve (by de sterckte van tegenwoordigh niet gheleijcken zijnde) met omtrent 1500 man/ tegen so grooten ghewelt / van Don Frederico eene goede wijle hebben gedefendeert.

Ende heeft my den Ridmeester Ley, noch verder verhaelt vanden Gouverneur gehoozt te hebben / hoe hy dooz seckerre middelen had verstaen dat een Jode op 't reciffo / by namen Duarte Sarajuaz, eben dooz de Revolte byeben vut de Bahia bekomen hadde / noopende 't gene aldaer gehandelt wiert / et de dat hy suspitie hadde op den contratadon Matheus Lopel Franco die in de Bahia de meeste Negotie heeft (ende mede dooz een Jode gehouden wiert) den selven geschreben te hebben / dat hy gaerne van den Ridmeester Ley soude hebben geweten / waer van Ley, sepde geen speciale kennisse te hebben / wie die geschreben hadde, dat hem alleenlijck bekend was / soodanigen Brief op 't reciffo bekomen te zijn / soo dat niet te twijffelen is / (by aldien de Bahia belegerd werd) alle de Joden die aldaer veel (doch bedeckt) zijn/ ons sullen toegedaen wesen / ende dat te verhoopen is / dat veele Officieren ende eenige pyncipale bozgers.

gers (dit vanden Gouverneur (sijnde een seer trots ende superbo man / die niemant en acht) geaffronteert zijn/ ende daer hy sich op vertroutot (gelijck my van eenige Portugesen / die ick vertrouwde Joden zijn) secretelijck is gheseght:) om haer te kebangeren wel quaden dienst van mochten krijgen/ ende aen veele niet binden: t gene hy vermeynt.

Anno 1646.
Marry.

Den 5. Dito/ is een Caravel inde mont vande Bahia gesien / die aldaer krupsten / ende heeft een Canot met drie man genomen / die vermeynden / dat de boozs Carravel upt Portugal quam / ende aparentelijck nae nieuwe tijdinge verlanghtden.

Den 4. Dito/ zijn 2 Carravelen op pder 80 Soldaten upgesonden / om de Hollantsche Carravel te nemen/ ende een barck met Aménitie van Oozloge na Pharnambuco te conboperen.

Den 21. Dito/ arriveerde in de Bahia een Jacht komende van Viana, die twee dagen booz zijn komste met een Hollants Schip in Zee gesproken hadde / dat hem wel hadde konnen veroberen/ maer niet quajlyck bejengt heeft.

Den laetsten dito / zijn Iohannes van Broeckhuysen, ende Isaac sweers naer veel Soliciterens van hare detentie gerelaxeert om als boozen de Stad booz hare gebanckenisse te mogen gebuycken/ mids dat haer met diergelijcke saecken niet soude hemoepen op groote penne.

Sweers ende Broeck-huyser van detentie ontslagen.

Den 1 April, zijn met vier Carravelen upt de Wap naer Portugael t zepl gegaen / pder op hebbende vyf gevangenen / met ordze (gelijck na dechandt van haer selfs hebben verstaen) soo wy by eenige Hollantsche Schepen quamen/ die ons souden willen nemen de gevangenen alle booz eerst ober boozt in Zee te werpen/ doende groote deligentie (upt byse van Hollandsche Schepen te gemoeten) om diep t Zee te geraken / doch konden booz de Noozde-winden niet upt de wal komen ende geraeckert tot 17 a 17½ graden / om den Zupt/ gissende den Schipper ende suerman wel 150 a 170 mijlen buyten lant te zijn/ ende hebben doen om den Noozd-gewent/ soo dat op den 21 dito wederomme op de hooghte vande Bahia waren / ons cours Noozdelijck / ende soo Gastelijck als de wint toe liet / hadden meest al N. O. ende O. N. O. wint / vermeynden 50 a 60 mijlen beoosten Ilio Fernando de Moronha te passeren / ende bevonden ons beweften als wy het sagen / soo dat volgens gissinge geen 10. mijlen buyten de Caep Sr. Augustijn, ende t Recisso waren ghekomen / daer tot ons leetwesen niet een Hollands Schip hebben vernomen / en zijn alsoo den 27 dito / de Linie Equinoctialis gepasseert / onse reyse met groote armoede verbozderden / ende quamen omtrent 24 a 25 Mep/ op de hooghte van 41½ graet/ na gissinghe 70 a 80 mijlen beweften Coroo & Floris, kregen een seer harden storm/ die drie Cmael duerden / so dat wy genootsaecht waren 'alles ober boozt te smijten datmen konde / gelijck oock 3 pypen water in Zee wierpen / hebbende de meeste reyse maer 4 a 5 mutskens daeghs / tot rantsoen gehad / soo dat wy in groot perijckel waren om te vergaen / ende verloozen den eersten nacht een man die van de groote Mes in t innemen van t Zepl op t Schip doot viel / ende mi-

Bertreck upt de Bahia na Portugael.

En herder storm in groot perijckel vande vergaen.

Anno 1646.
Iuny.

sten oock doo; den boozsz storm twee Carravellen die naderhant eens in port a port, ende d'ander tot Lisboa gearriveert zijn.

Vltimo dito / ons Cours O. wierden achter ons een zepl ghewaer / doch hebben by de wint gesteken / ende niet gewacht / ende den 5 Iuny, saghen den kust van Portugael / ende quamen des' avonts noch vooz de Stad Lisboa. God hebbe Loff die ons dus verre heeft gebzacht / den welken verhoope ons met lief in Patria sal laten komen / alhier bonden 14 a 15 Hollantsehe Schepen / ende in St. Ubal verstonen noch 70 a 80 Schepen meest sonder geschut te zijn / die meest alle hout Laden / en vernepnden in 't eerste van Iulij t' zepl te gaen / verfont oock de Heer oversten Haus 5 a 6 dagen vooz ons ghearriveert was / hadde een langhe repse gehadt / ende in Illo Terteira aengewest / die stil-swijgende sonder paspoort vanden Coninck nae de Oozlogh Schepen die in Zee krupsten (ende oorde van haer Ho: Mo: hadden niet onder des' Konincks maecht te komen) gevaren ende aen 't Schip de Geunierde Provintien / daer Capiteyn Waterdzyneker op Commandeert / gekomen is.

Den 6 dito ben nae Alcantra gegaen / alwaer den Coninck zijn hoff hont / daer ick selfs met zijn Majestept quam te spreken / paspoort versoekende / ende 't selve verkreegh.

Den 27. Dito / ben ick van Lisboa over Land na St. Ubal ghereyst / om my aldaer in 't Schip van Capiteyn Water-dzyneker / te Ambare-queren / alwaer wy des' avonts arriveerden / ende verfont upt een sekeren briez vanden Heer oversten Haus dat het boozsz Schip naer Tarkais was om de Schepen die inde rebier van Lisboa leggen / herwaerts te Convoeren / ende dat op het Schips wederkomst konde wachten / en lagen noch op de barck de Oozlog Schepen vande Commandeur Magnus ende Capiteyn Ian Wreenhout.

Den 28. Dito hebben de Coopbaerdy Schepen / Amiraelschap ghemaeckt / ende de volgende tot officiers gekoren.

Admirael Claes Claesz de Jonge.

Vice Admirael Ian Pieterfz Pacuw

Schout by Nacht, Albert Pieterfz Gracht.

Den 30 dito / ben op 't Schip Leyden, Schipper Remmert Cornelisse, dat binnen 't Casteel geset lach / gegaen tot de Schepen van Lisboa op de banck komende / souden wy laten oversetten.

Ady den 4 Iuly, de Schepen so te Lisboa, als hier zepl-reet leggende om in Zee te gaen / verstonen den Coninck de gehele bloot hadde doen arresteren / 't welch by vele Schippers groote verslagenheyd maeckte niet komende denken tot wat intentie / te meer / also gereets ses Schepen vooz by 't Casteel / ende op de banck gezepl / lagen daerfe de Schipper upt hebben ghelicht / ende deselve op een Casteel geset / haer alsoo dwingende dat se haer Schepen weder deden binnen komen voozgebende dat dit arrest tot genen anderen eynde ware / als dat de Portugese Armade, bestaende in seven Schepen / een Carravel ende een Barck te samen in hebbende seven Compagnie Soldaten / omtrent 800 Man sterck die

De Hollantsehe
vloot tot Lis-
boa rube St.
Ubal vanden
banck gear-
riveert.

Secours upt
Portugal nae
Sagha.

die bande Frontieren ontboden waren/ ende seer schoon volck is / die den naem heeft tot Assistentie van Malra te gaen / doch werd gefozght / ende vastelijck geloofst na de Bahia eerst moesten in Zee loopen / ende alsdan weder souden ontslagen zijn.

Anno 1646
July.

Den 5 Dito / hebben de Schippers uyt haer twee personen gecomitteert om den Coninck reben van dit arrest af te vraghen / doch tot Lisboa komende / verston den dat die Schippers aldaer Diligentie hadden gedaen / niet anders komende verwerden / als dat de Portugesche vloot eerst moeste veretrocken zijn.

Den 7. Dito / zijn de Commandeur Magnus, ende Capiteyn Ian Uyttenhour, met hare Oorlogh Schepen van hier na de Rebiere van Lisboa veretrocken / van waer de voornoemde Commandeur met de Capiteynen aen den Coninck hebben geschreven / hoe dese Schepen de gerechticheyt van hare Regotie aen dit rijck hadden betaelt / ende niet meer schuldigh waren / dat oock volgens de articulen van de vzeede geen arrest subject waren / maer mids betalende de Gerechtigheyt (gelijck dese Schepen ghedaen hebben) by mochten handelen / verhalven Potesteerden tegens zijne Majestejt uyt den name van hare Ho: Mo: wegens de schade die dese bloote soude mogen komen te lijden / alsoo zy begerden naer Holland te vertrecken / ende niet langer konden wachten / om haer wederbaren hare Ho: Mo: te relateren / ende de vloot naderhandt sonder Convooy ober komende de schade diese zoude komen te lijden / op dese kroon weder soude moeten verhalen.

Assiste van
Staten/ Capiteynen/ aen den
Coninck van
Portugal.

Den 11. Dito bequamen tijdinge van Lisboa, dat de Hollantse vloot weder ontslagen was/ ende in Zee gelooopen waren / ende dat de Portugese Armade noch was blijven leggen.

De Hollantse
Vloot weder
ontslagen.

Den 12. Dito / arriveerde hier op de Banck de 3 Schepen van oorlogh/ ende 14 Coopvaerdy Schepen van Lisboa, om haer met dese vloot te Conjungeren / ende t' samen naer Patria te zeplen.

Den 13. Dito / zijnde Coopvaerdy Schepen uyt de Rebiere van Sr. Ubal gelooopen/ ende op de Banck by de Lisbonse vloot geaenckert / ende ben op Capiteyn Water-dyncker overgegaen.

Den 14. Dito is de vloot bestaende in omtrent de hondert Schepen t' Zepl gegacu/ den wint N. N. W. mope koelte / ons Cours W. om in Zee te gheraken / ende de Cabo de F: nisterra te passeren / soo dat meest Contrarie winden hadden / ende wepnigh ofte niet vorderde/ den 22 dito liet de Fluvt van Schipper Sibbe Fouges van Hinloopen een Sion wapen dat hy sincken moeste / heeft de vloot gewacht / so dat alle het volck met hare Bagagie dooz de Oorlogh Schepen geberghit wierden / ende daer naer weder Zepl maecten / met N. O. wint/ ons Cours N. W. soo dat den slagh-boegh tegen hadde / op den 26. dito kregen de wint O. Z. W. so dat N. O. ten N. aenzeplde / naer middagh's quam een Engels schip by ons / dat versprakten / seyde: van Smeyrem uytte Lovarr, en daer naer van Liorne gekomen te zijn / s' anderen-daeghs kregen / Z. W. ende Z. Z. W. te met Z. ende Z. ten oosten winden / soo dat de slagh boech met had-

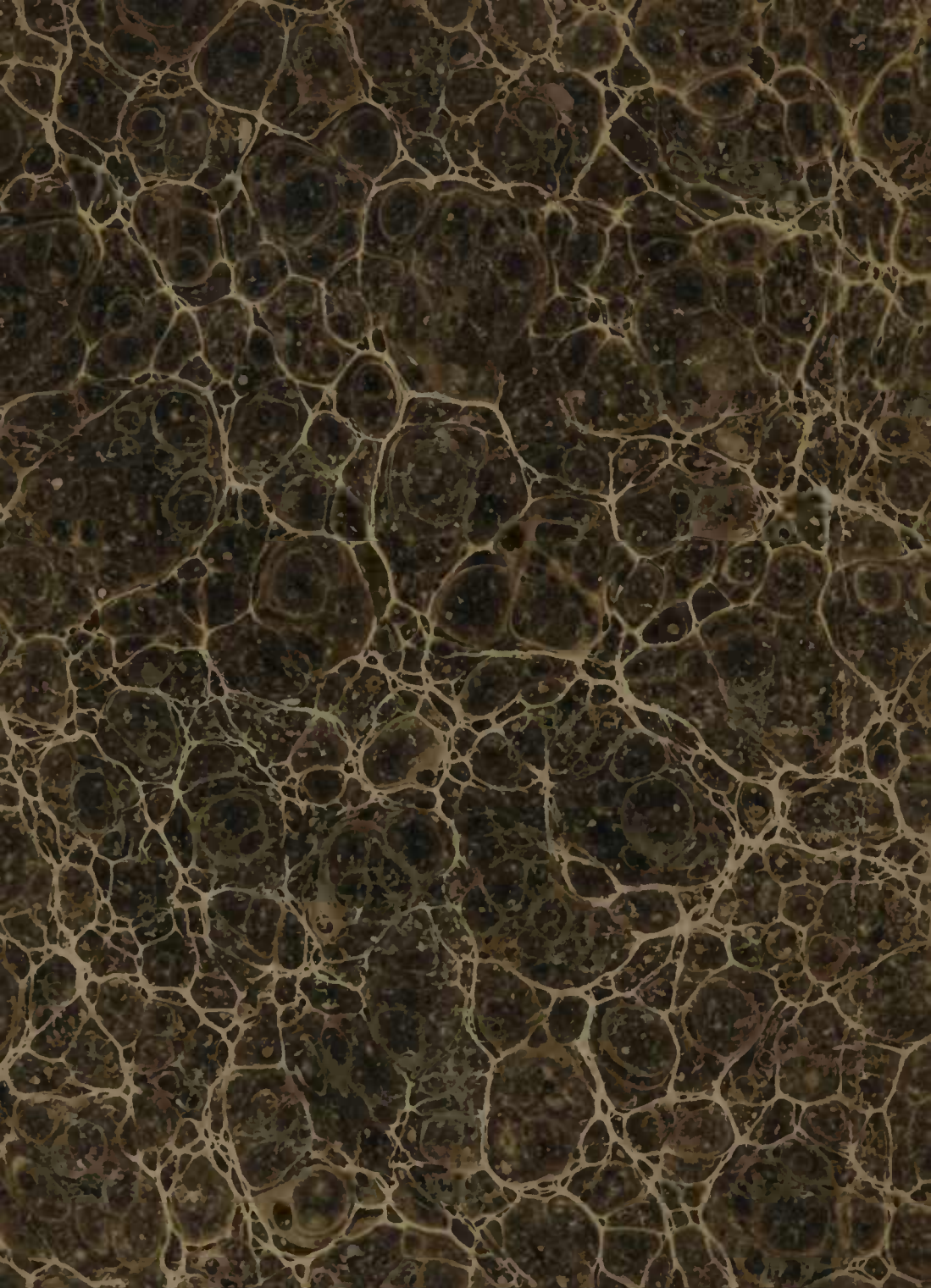
De Hollantse
Vloot gaet
zepl na Patria.

Anno 1646.
July.

hadben / ende meest booz wint zepden / den 3 Augusty, sagen de Just van Engelant, ende den 5 dito 't Eplant Wicht, ende acht zepden die versproken hebbende / sepden; naer Lisboa en St. Ubal wilden / zynde 7 Coopvaerders ende een Schip van ooyloge / die vermits onse goede wint de Canael niet konden uptgeraken / maer naer 't Eplant Wigh liepen / om beter wint te verwachten / den 6 dito / quamen in de Hoofde / ende sagen twee State Schepen die aldaer krupfen / ende quamen den 7 dito booz Texel, daer den Commandent Magnus met een goet ghetal Coopvaerders in liep / ende Capiteyn Ian Uytrenhout, ende wy conbopeerden de reste van de vloot boozt Dlie / ende arriveerden den 9 dito in 't Texel.

Louado Sefia Deos Noffo Senhor qui nos Deu Boa
Viage hetrouxe, em Noffe Patria.

BRASILIANA DIGITAL

ORIENTAÇÕES PARA O USO

Esta é uma cópia digital de um documento (ou parte dele) que pertence a um dos acervos que participam do projeto BRASILIANA USP. Trata-se de uma referência, a mais fiel possível, a um documento original. Neste sentido, procuramos manter a integridade e a autenticidade da fonte, não realizando alterações no ambiente digital - com exceção de ajustes de cor, contraste e definição.

1. Você apenas deve utilizar esta obra para fins não comerciais. Os livros, textos e imagens que publicamos na Brasiliiana Digital são todos de domínio público, no entanto, é proibido o uso comercial das nossas imagens.

2. Atribuição. Quando utilizar este documento em outro contexto, você deve dar crédito ao autor (ou autores), à Brasiliiana Digital e ao acervo original, da forma como aparece na ficha catalográfica (metadados) do repositório digital. Pedimos que você não republique este conteúdo na rede mundial de computadores (internet) sem a nossa expressa autorização.

3. Direitos do autor. No Brasil, os direitos do autor são regulados pela Lei n.º 9.610, de 19 de Fevereiro de 1998. Os direitos do autor estão também respaldados na Convenção de Berna, de 1971. Sabemos das dificuldades existentes para a verificação se um obra realmente encontra-se em domínio público. Neste sentido, se você acreditar que algum documento publicado na Brasiliiana Digital esteja violando direitos autorais de tradução, versão, exibição, reprodução ou quaisquer outros, solicitamos que nos informe imediatamente (brasiliiana@usp.br).